

Veto

Leuvens Studentenweekblad
Jaargang 14, '87-'88
Nr. 9, dd. 23 november 1987
ISSN: 0773-5162

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie
Verantw. Uitg.: Didier Wijnants
s Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

Good for You

Verleden week kon je in Veto een interview lezen met een sekretaris van de Sovjetrussische ambassade. Zoiets is voor ons nogal gemakkelijk te regelen. Meer problemen zagen we opdoemen, toen we ook de ambassade van de Verenigde Staten binnen wilden. Die wordt namelijk zwaar bewaakt, met soldaten natuurlijk, en met fotosynthetische cellen (iets dergelijks...). U leest erover op pagina 9. Veto is good for you.

Prison

Op een verrekte peda zitten is erg. Maar dan heb je nog niet in de gevangenis van Leuven Centraal gezeten. Daar moet je, om buiten te raken, zelfs overdag halsbrekende toeren uithalen. En neem van ons aan dat een gevangene al wel eens buiten wil, want de levensomstandigheden in het *prison* zijn niet je dat, als we onze reporter mogen geloven. Pagina 4.

Kwastix

Kwastix is een voertuig uit een klein Gallisch dorpie dat net nog niet door de Romeinen is ingepalmd. Of wat dacht u. Lezen op pagina 11

O tempora: 10 jaar Stuc

“Wij brengen, brachten, zullen geen ontspanning brengen”

Beste student, jouw kultuurraad is jarig. Tien jaar-al, serveert het Stuc in het hart van Leuven het neusje van de Vlaamse, kulturele zalm. Een unieke gelegenheid om op zolder foto-albums te doorsnuisteren, gehuld in een vlag stof en hardop niezend. Nostalgie is aan het Stuc echter niet besteed. In de Van Evenstraat wil men eerder aan de zijde van de toekomst opereren.

Het verjaardagskado van Kultuurraad heeft alles met tijd te maken. In de tiendaagse feestweek worden alle traditionele tijdspatronen op hun kop gezet. De kantooruren zullen dagelijks verschillen, en waarom niet, ook wel eens van 9 tot 5 uur 's nachts vallen. Eveneens na middernacht zal de Stucbar misschien geopend worden. Laat ons zeggen om drie uur, en dan kan je rustig blijven hangen tot 's morgens, na het ontbijt (?), de projektoren beginnen te ratelen, en op het witte doek een science-fiction film verschijnt. Een beetje verwarrend wellicht, je gaat het dus best zelf uitzoeken. In ieder geval zal Veto vorig jaar een gesprek hebben met Nikol Wellens, vrijgestelde en zakelijk leider van het Stuc.

Veto: Het project O Tempora zal gepland worden op de meest onmogelijke uren. Ongetwijfeld zeer origineel, maar ook heel onrealistisch, en onpraktisch voor de meeste studenten.

Nikol: «Aanvankelijk hadden we gedacht aan een project dat “De Nacht”

heette, maar het grote probleem daarbij was voorstellingen te vinden die erin konden kaderen, een aanbod waar je zelf weinig greep op had. Het was een eindeloze discussie, alleen al over het principe.»

«Uiteindelijk zullen we met de viering van tien jaar 't Stuc grijpen naar een thema waar we al langer iets rond hadden willen doen. Een project rond tijd: geen terugblik op het verleden - staan stil achteruit gaan - maar een project naar de toekomst toe, waarin we de hele boel door elkaar zullen gooien. Maar het zal een experiment zijn en blijven.»

Veto: Opvallend zal wel zijn dat een ticket voor het concert van 'Vaya Con Dios' 240 à 300 frank zal moeten kosten, terwijl de groep al bijna overal gratis zal te zien geweest zijn?

Nikol: «Algemeen zal het zo zijn dat een concert organiseren voor ons vaak duurder zal uitvallen, dan een theatervoorstelling naar het Stuc brengen. Die hogere prijs zal er komen omdat wij van het organiseren van een concert een nuloperatie zullen willen maken. Wij zullen die dingen als centrum niet willen subsidiëren. De muziekwereld zal daar op zich veel te gehaaid voor zijn.»

Veto: Zal de lezing van meneer Tobback niet de indruk geven dat het Stuc zijn verkiezingskampagne zal steunen?

Nikol: «Meneer Tobback zal reeds lang voor al die toestanden met de regering

Vervolg op p. 6

Sociale sektor op de helling

Medische dienst en privatisering

Als we het dossier van de indienstneming van gewetensbezwaarden in het medisch centrum (zie elders) ontdeken van zijn krakemikkige manoeuvres, valt het te herleiden tot de aloude en welbekende vraag: waarom een medisch centrum voor studenten als onderdeel van de sociale sektor?

Momenteel is het nogal populair om de door de overheid gesubsidieerde diensten te bekriesteren. De ontslagnemende meerderheid heeft dan ook zwaar gesnoeid in de sociale uitgaven, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid. Ook de sociale sektor aan deze universiteit is door de Sint-Anna hakbijl naar toegetakeld.

Georges Monard, ex-kabinetschef van Coens en door de recente benoemings-trein gepromoveerd tot direktieurgeneraal van het Ministerie van Onderwijs, heeft op het kollekwium vorig jaar ter gelegenheid van 25 jaar sociale sektor die besparingen in de sociale sektor proberen te verantwoorden. Monard liet zich daar ontvallen dat de kritiek, in liberale én in eigen rangen, op de

universitaire sociale sektor en meer specifiek op de studentendokter direkte aanleiding is geweest om de sociale subsidies aan de uniefs te halveren. Voor Coens en Verhofstadt is er binnen de sociale sektor geen plaats voor een studentendokter, voor hen kunnen de studenten zich even goed richten tot een zelfstandige dokter. In Leuven staan de universitaire ziekenhuizen al te springen om die taak over te nemen.

Kraam

Dat Verhofstadt een heftige promotor is van die privatisering is niet direkt een nieuw feit. Voor Verhofstadt, die met de rijksschuld opstaat en er mee gaat slapen, is die privatisering wellicht een goede zaak daar hij hierdoor wat kredieten kan schrappen. Van de gevolgen daarvan voor de studenten, daar ligt hij niet wakker van. Niet alleen politici zijn voorstander van een privatisering, ook akademici van deze unief zien dat wel zitten. Dat die privatisering ideologisch in hun kraam past, is wellicht graag meegenomen. De werkelijke reden waarom deze verlichte geesten voorstander zijn van die privatisering is wellicht dat hierdoor de medische diensten zullen ondergebracht worden in een universi-

tair ziekenhuis. Nogal wat profven van geneeskunde hebben daar een voet in huis en breiden door die privatisering hun machtspositie uit.

Om de waarde van deze eis tot privatisering af te wegen tegenover het huidige systeem - de medische dienst als onderdeel van de sociale sektor - is het misschien nuttig de werkingsprincipes hiervan uiteen te zetten. Ietwat gesimplificeerd zijn er zowel sociale als medische voordelen aan het huidige systeem. Op sociaal vlak staat de studentendokter, door zijn jarenlange ervaring met medische studenteproblemen, garant voor een specifieke opvang van de met studenten nauw verbonden gezondheidsproblemen. Daarnaast is ook de lage-drempel functie van de huisarts, die de studentendokter in feite is, een niet te onderschatten voordeel.

Op medisch vlak leggen de studentendokters de nadruk op preventie en het uitbouwen van de eerstelijnsgezondheidszorg. Naast het gewone kuratieve werk, hecht men veel belang aan het uitspelden van een degelijk preventiebeleid, onder andere via informatiekampagnes. Om het met de woorden van een studentendokter te zeggen: “In een universitair ziekenhuis zijn ze bijvoorbeeld geïnteresseerd in het weg nemen, met behulp van de technisch meest geavanceerde technologie, van een longkanker. Wij vinden het waardevoller om die longkanker via preventie zoveel mogelijk te voorkomen.”

Een andere medische troef, die de studentendokters in handen hebben is hun streven om de medische problemen zoveel mogelijk op te lossen op het niveau van de eerste lijn. De studentendokter is een huisarts die de problemen

DE PROBLEMATIEK rond het secundair onderwijs haalt met de regelmaat van de klok de krantenkoppen. Soms hangt er zelfs een schandaalsfeertje in de lucht: Hemmerrechts verklaart dat de BRT geen VSO is of een Vlaamse “kwaliteitskrant” die woorden of feiten verdraait om ze in eigen kraam te laten passen. De gemoederen kunnen er alleszins hevig verhit van geraken. Prof. Wielemans houdt zich beroepschuldig met de zaak bezig en geeft rustig zijn beschouwingen bij de onderwijsperikelen van de laatste twintig jaar. Zie pagina (Foto Geert Van Doorselaere)

zoveel mogelijk zelf oplost en indien nodig doorverwijst naar specialisten (tweedelijnsgezondheidszorg) of naar een universitaire kliniek (derdelijnsgezondheidszorg). Die eerstelijnsgezondheidszorg staat niet alleen borg voor een optimale medische behandeling - een logische doorverwijzing - maar is bovendien budgettair interessant (zowel voor de patiënt als voor de overheid): voor een probleem dat door een huisarts opgelost kan worden, betaalt toch niemand graag een dure specialistenrekening. Nochtans zou dit wel het geval zijn als bijvoorbeeld de medische studentenvoorzieningen geprivatiseerd, en dus overgeplaatst zouden worden naar een universitair ziekenhuis. Daar komen de studenten dus direkt op de ‘derde lijn’ terecht en schieten de onkostennota's van de specialisten de hoogte in, bijgevoel moet de sociale zekerheid meer betalen en verhoogt de staatschuld. Hiermee is de kortzichtigheid van de privatisering van de medische diensten aangetoond: wat Verhofstadt aan de ene kant minder uitgeeft (minder sociale subsidies), moet hij dubbel en dik aan de andere kant (sociale zekerheid) méér uitgeven. Waarna natuurlijk een nieuw bezuinigingsplan voor de sociale zekerheid volgt, we kennen dat liedje onderhand wel.

De privatisering van de medische diensten stuit niet alleen op een budgettaire paradox, misschien zijn de medische (gebrek aan preventie...) en sociale tegenargumenten (gebrek aan specifi-

teit...) ten aanzien van de privatisering nog belangrijker. De keuze tussen privatisering of niet is bijgevolg vlug slecht.

Franjes

Fundamenteel moet deze keuze gezien worden als een middel om bepaalde doelstellingen te realiseren. Het algemeen doel van een medische dienst kan bijvoorbeeld gekonkreteiseerd worden aan de hand van een aantal medische en sociale criteria. Als we dan vaststellen dat er voor de realisatie van die doelstellingen twee konkrete middelen zijn en dat de ene weg (privatisering) onmogelijk die voorgestelde doelstelling kan verwezenlijken en dat het andere middel (medische dienst als onderdeel van de sociale sektor) aan deze doelstellingen perfect beantwoordt én bovendien budgettair voordeliger is, ja, waaraan twijfelt men dan nog? Dan kunnen we niets anders dan konkluderen dat het behoud van de medische dienst binnen de sociale sektor de enige juiste oplossing is.

Als de privatisering ontdaan wordt van de ideologische franjes en als het masker van de machtsongor van enkele individuen afgerukt wordt, staat de privatisering van de medische dienst in haar blootte. Want voor een medisch, sociaal én budgettair optimaal functioneren van de medische dienst biedt die privatisering geen oplossing, integendeel.

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejaar en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort. Behoudens deze restrictie worden brieven geplaatst zoals ze ons bereiken.

Dossier Centrale Keuken (I) Een lang verhaal

Hoewel de noodzaak van een nieuwe centrale keuken voor de Alma door iedereen wordt erkend, is het dossier toch al meer dan tien jaar oud. Recent nog, onder meer op de vormingsdriedaagse van Loko, is gebleken dat de sfeer die rond deze problematiek hangt, geladen is. Het personeel van de Alma merkte toen op dat men tien jaar gezanik grondig beu is en gelooft zelfs niet dat er ooit nog concrete plannen op tafel zullen komen.

De centrale keuken bevindt zich in de kelderverdieping van Alma II, in de Van Evenstraat. De magazijnen situeren zich op een andere plaats, namelijk de Bierbeekstraat in Kessel-Lo. Het hoeft geen verband te wekken dat de discussie over de Centrale Keuken ruim tien jaar geleden reeds startte. De bestaande infrastructuur (23 jaar oud) is voorbijgestreefd en de exploitatievoorwaarden zijn deficiënt. De te oude infrastructuur doet de onderhouds- en vooral de herstellingskosten sterk oplopen en belast in die zin onnodig de Alma-begroting. Naast de onnodige kosten, heeft de oude Alma-keuken nog een ander nadeel. Het versleten materiaal zorgt niet alleen voor talloze technische problemen, maar vormt ook een reële dreiging voor de veilige werkomstandigheden van het personeel. Reeds 10 jaar geleden maakte de Alma-directie hierop allusie in een nota aan de Raad van Bestuur van de KU Leuven. Sindsdien zijn de problemen er uiteraard niet op verminderd: het risico dat de centrale keuken binnenkort moet gesloten worden is reëel.

De minister

Hoe komt het eigenlijk dat het dossier steeds bleef aanstopen?

Volgens de directie is dit vooral te

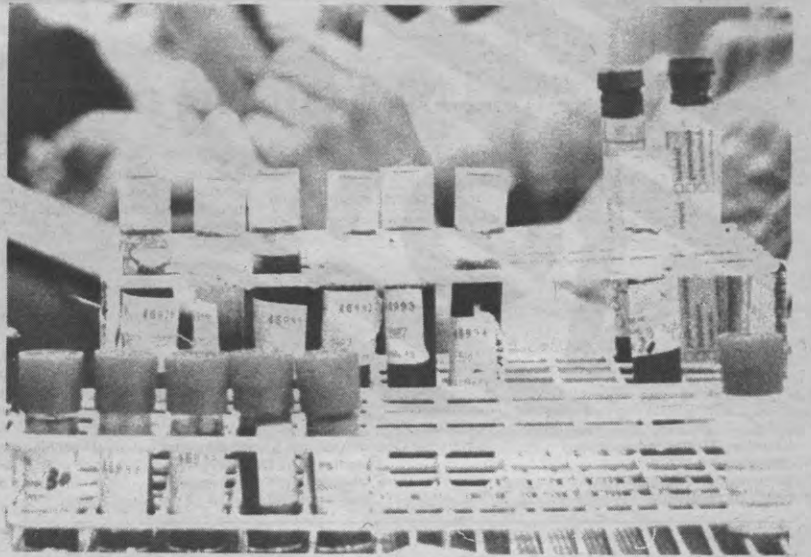
wijten aan de financiële perikelen. Eerst waren er de naweën van de opsplitsing KUL-UCL, dan was er een eerste besparingsronde in het begin van de tachtiger jaren, gevolgd door een zeer drastische ingreep in 1986. Naast deze financiële problemen waren er ook moeilijkheden in verband met de interpretatie van het KB van 14 maart 1975 "tot vaststelling van de toekenningsvoorwaarden van rentetoeelagen tot het bouwen van restaurants en tehuizen". Voor investeringen in de sociale sector, zoals de centrale keuken, kan men een beroep doen op goedkope leningen. De voorwaarden opdat de overheid een rentesubsidie zou toekennen voor deze leningen, liggen vastgelegd in hogergenoemd

DOSSIER CENTRALE KEUKEN

De volgende weken duiken enkele Veto-medewerkers in de interne keuken van de Alma. In de volgende edities wordt een gans spel van intriges, rapporten en problemen zonder schroom blootgelegd. Hoofdrolspelers: Alma-directie, commissie Delrue, audio-visuele dienst, de rektor (of wat dacht u?) en vele anderen. Het is een verhaal over rapporten die niet bestaan maar wel worden geciteerd, over mensen die wel argumenten hebben maar geen goedgeplaatste vrienden. (GD)

KB. Daar in deze tekst enkel de term 'restaurants' voorkomt, voorziet deze maatregel dus niet expliciet de mogelijkheid om geld te ontfangen voor een centrale keuken. Op 16 juli 1985 gaf de minister van Onderwijs zijn principieel

akkoord voor de bouw van de centrale keuken, wat nog niet wilde zeggen dat de nodige kredieten daarvoor ter beschikking werden gesteld.

MEDICA - De kring van de geneeskundestudenten meldt ons dat er binnen hun rangen momenteel een grote bedrijvigheid heerst. Moeilijke woorden om aan te duiden dat het werkingsjaar van Medica naar haar hoogtepunt groeit: de Medica-week die op zondag 29 november van start gaat.

Wat heeft dit evenement zoal te bieden? Wel: op maandag 30 november is er bijvoorbeeld een Free Podium door studenten en professionelen, waarna zal blijken hoe professioneel de studenten wel zijn, en hoe studentikoos de professionelen. Het gebeuren gaat door in de Grote Aula.

In zaal Lido is er op woensdag 2 december een popconcert met TD gepland. Verder is er ook nog op dinsdag 1 december, aanvang om 20.30 u, een Aperitiefconcert voorzien in de inkomhall Onderwijs en Navorsing in Gasthuisberg. Donderdag 3 december wordt de Medica-week afgerond met een poëzieavond door en voor studenten. Plaats van handeling: kafetaria Sint Raf. Minderbroedersstraat, om 21.00 u.

Na deze speciale week is het trouwens nog niet gedaan met feesten bij Medica. Op 16 december organiseren die mannen in de Manhattan een "Nacht vol Vrouwen", met Vlaanderens meest befochten vrouwen: Bea Van der Maat (met Won Ton Ton), Elisa Waut (voor vriendin Elsie), Mrgriet Hermans (zeg maar Marijke...) en Vaya Con Dios. De presentatie is in handen van Jo Lemaire en Miss Medica (een dansende bakterie?) en de opbrengst gaat naar Artsen zonder Grenzen. Kom voor eenmaal van achter uw proefhuisjes.

Overigens is Medica in het begin van het academiejaar verhuisd. Voor "Medica-toestanden" moet je tegenwoordig steeds richting "Doc's bar" in de Brusselsestraat. (Foto Archief)

Maar niet alleen de financiering van de Centrale Keuken is steeds problematisch geweest. Ook in verband met de vestigingsplaats was er al heel wat discussie. Zowel op de lokatie als op het financiële aspect, komen we later terug.

Catering

In 1982 werd de catering-formule reeds grondig onderzocht. Deze manier van werken zou een Centrale Keuken overbodig maken daar alles dan zou geleverd worden door een cateringbedrijf. Maar indien men alle kosten (energie, infrastructuur, ...) in aanmerking neemt, is gebleken dat de Alma gemakkelijker de vergelijking met catering, andere bedrijven en universiteiten kan doorstaan. Geen enkel cateringbedrijf beschikt over een reserve-capaciteit die zou toelaten om de studentenrestaurants te bevoorraden. Verder hebben de meeste cateringsbedrijven de centrale productie van maaltijden opgegeven omwille van kva-

lenteisproblemen. Bovendien zou een overname door een cateringbedrijf betekenen dat er opzeggroedingen moeten betaald worden aan het personeel van de Alma. Deze argumentatie wordt bevestigd door de ervaringen aan de UCL, die de overstap naar privatisering gemaakt heeft. De prijzen liggen 20 à 30 % hoger dan aan de KUL en slechts een heel klein

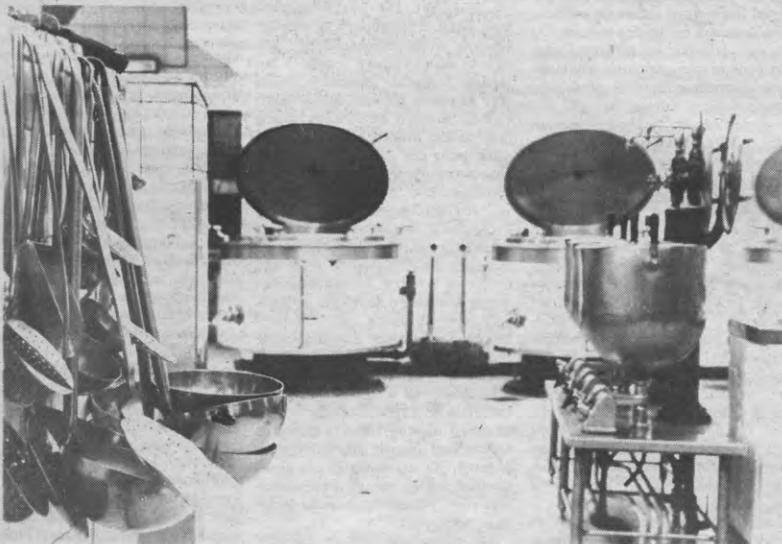
gedeelte van de studenten maakt nog gebruik van de studentenrestaurants. Het strekt de Alma-directie tot eer dat zij een sterk pleidooi houdt voor studentenrestaurants in eigen beheer. Deze formule biedt de meeste garanties om prijs en kwaliteit in de hand te houden.

Geert Dhont

Internationale Jongerenuitwisseling

Al ruim 18 jaar probeert de Internationale Jongerenuitwisseling (IJU) door een sociaal-kultureel uitwisselingsprogramma voor jongeren tussen 18 en 30 jaar haar steentje bij te dragen tot een betere internationale verstandhouding en de vredesopvoeding. Een jaar lang verblijven de deelnemers in een gastgeenschap in Europa, Afrika, Azië, de USA of Latijns-Amerika. Ze engageren zich daar vrijwillig in een socio-kulturele

organisatie of in een project dat zich inzet voor het welzijn van de plaatselijke bevolking. Deze jongeren worden op die manier ook heel direct met het dagelijkse leven in die vreemde maatschappij geconfronteerd, wat meestal een persoonlijk verrijking en een verdieping van hun maatschappelijk engagement betekent. Op 5 december a.s. organiseert IJU een informatiedag voor kandidaatvertrekkers 88/89 in haar kantoor te Leuven. Voor meer informatie kan men ook daar terecht: IJU België vzw, Naamsesteenweg 164, 3030 Leuven, tel. 016/22.23.06. □

Dossier Centrale Keuken in de doof-, euh, kookpot.

(Foto Hendrik Delagrange)

Veto, jaargang 14 nr. 9 dd. 23 november 1987

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)

Hoofdredactie: Geert Coene

Redaktiesekretaris: Didier Wijnants

Redaktie: Lode Desmet, Carla Rosseels, Marc Sys, Jan Van der Linden, Koen Van Muylem

Doka: Hendrik Delagrange, Filip Dutoit, Geert Van Doorselaere

Lay-out en vormgeving: Lut De Boel, Hilde Descamp, Lode Desmet, Jan Huysse, Jan Huyzenruyt, Johan Reyniers, Carla Rosseels, Marc Sys, Claudia Van de Velde, Koen Van Muylem, Herwig Willaert

Tekeningen: Urbis

Medewerkers: Geert Bael, Lut De Boel, Joost Bollens, Geert Dhont, Walter Pauli, Claudia Van de Velde, Herwig Willaert

Eindredactie: Marc Sys, Herwig Willaert

Oplage: 8000 exemplaren

Zetwerk: Alfaset Leuven

Drukkerij: Rotatyp Brussel

Abonnementen: Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Agenda en Ad Valvas: ten laatste vrijdag voor verschijnen om 14.00 uur op het redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering: iedere vrijdagmiddag om 15.00 uur

Gewetensbezwaarde geweigerd

Beroepsverbod bij medische dienst

De vervanging van gewetensbezwaarden bij de medische voorzieningen voor studenten komt in het gedrang. Aanleiding daartoe is de beslissing van de voorzitter studentenaangelegenheden, prof. Maschelein, om een gewetensbezwaarde te weigeren vanwege zijn lidmaatschap van de Partij van de Arbeid en zijn betrokkenheid bij de studentenacties vorig jaar.

Maar de malaise in de medische sector binnen Studentenvoorzieningen zit dieper en overstijgt dit ene probleem. Om de hoek loert de fakulteit geneeskunde, op wiens initiatief momenteel permanent lokalen vrij gehouden worden in een universitair ziekenhuis om de medische diensten 'over te plaatsen'. Dit is een beschaafde term om een minder beschaafde praktijk te verhullen: de afschaffing van de medische diensten als onderdeel van de sociale sector. Als eerste aanzet tot die privatisering worden de gewetensbezwaarden een beetje getreiterd.

Rond dit alles is er op de laatste vergadering van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RVS) een hachelijke komedie opgevoerd. Vooraf willen we professor Maschelein verwittigen dat we ons toch genoodzaakt zien om hem, gezien zijn belangrijke rol in dit case-geval, ondermaal te citeren. Voor de lezer mag dit heel normaal lijken, voor Maschelein is het dat minder. Op de laatste RVS pakte hij uit met het citaat van het jaar: "Ik wil niet meer geciteerd worden."

Dubieus

In de medische dienst van Studentenvoorzieningen werken er - naast twee full-time betaalde studentendokters - ook twee gewetensbezwaarden, waarvan er één administratief werk doet en één dokter is. De inschakeling van gewetensbezwaarden dateert van '77 en is ingevoerd omdat er teveel werk was voor twee artsen en er bovendien geen financiële middelen beschikbaar waren om een derde studententarts te betalen. Daar deze - reeds jarenlang door de studententartsen geformuleerde - eis de service naar de studenten toe verhoogt en de continuïteit van de diensten waarborgt, wordt dit voorstel stevaster door de studenten gesteund.

Deze personeelsstructuur wordt nu op de helling gezet. Recent bracht Maschelein een negatief advies ten aanzien van een kandidaat gewetensbezwaarde. Terloops verwijzen we naar het enorme belang van dit advies. De aanwerving van gewetensbezwaarden aan de unief is afhankelijk van de handtekening van de algemeen beheerder (prof. Tavernier) en voor de sociale sector is het advies van Maschelein daarvoor determinerend. Als Maschelein dus een positief advies geeft, dan komt de gewetensbezwaarde er; geeft hij zoals nu het geval is een negatief advies, dan komt de gewetensbezwaarde er niet. Beroep tegen deze beslissing is bijzonder moeilijk, temeer omdat het uiterst zeldzaam is dat een instelling zelf de gewetensbezwaarde weigert, die ze toegewezen krijgt vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Bij Burgerdienst voor de Jeugd hebben ze daar nog niet van gehoord: een bewijs te meer van de dubieuze situatie.

Niet alleen is de macht van de voorzitter hier bijzonder groot, in het geval van het negatief advies heeft het wegvallen van een gewetensbezwaarde een nefaste impact op de werking van de medische dienst. Om deze beide redenen vroeg de studentendelegeratie dat de problematiek op de RVS zou behandeld worden en dus niet zou beslist worden door de voorzitter alleen. Vooral Maschelein weigert daar op in te gaan en doet de zaak af (wij citeren) "als een personeelskwesie en die komen nooit op de RVS aan bod, maar worden door de voorzitter opgelost." We herinneren eraan dat Maschelein voorzitter is van Studentenvoorzieningen. En wij, naevelingen, die dachten dat de periode dat mensen zichzelf tot keizer kroonden, definitief voorbij was.

Njet

Fundamenteel zijn er aan dit geval twee problemen verbonden. Het individuele aspect heeft betrekking op de persoon zelf van de kandidaat gewetensbezwaarde. Meer algemeen kadert deze beslissing in een waze hede die, vanuit bepaalde kringen in de fakulteit geneeskunde,

tegen de medische studentenvoorzieningen gevoerd wordt omdat de manier van werken veel te 'links' zou zijn.

Wat het *individuele aspect* aangaat, is het leuk om de verschillende motiveringen voor zijn negatief advies op een rijtje te zetten. In een privé-gesprek heeft voorzitter Maschelein aan de betrokken kandidaat gewetensbezwaarde zijn negatief advies verantwoord: de vaststelling dat de kandidaat gewetensbezwaarde vorig jaar actief deelnam aan de studentenacties en dat hij lid is van de Partij van de Arbeid, ziet Maschelein als een voldoende motivering voor zijn negatief advies.

Daar valt nogal wat op aan te merken. Het hoeft geen betoog, dat dergelijke

zwaarde toch wat té gortig is en vragen of dat inderdaad klopt, antwoordt de ondertussen wit aangeschoten en op het puntje van zijn stoel wriemelende Maschelein met een gestreken gezicht: "Ik ontken noch bevestig dat."

Plots komt Maschelein, hierin bijgetreden door directeur Studentenvoorzieningen Jan De Vuyst, met een andere motivatie: "De kandidaat zou de goede werking van de medische diensten niet bevorderen." Waarop de studenten reageren: "Hoezo, hoe bedoelt U?" En Maschelein replicert: "Enfin, hij is medisch niet geschikt, dat zijn personaal en zoets wordt hier niet behandeld." Het is zonder meer bedenkelijk dat Maschelein tegenover de betrokken persoon een verschillende motivatie aanhaalt dan degene die hij op de RVS verwoordt. De Eerste Grote Leugen.

Bedotten

Maar we blijven met nog meer vragen zitten. Op de vergadering verneemt de studentendelegeratie dat Maschelein (wij citeren) "beslist heeft om de gewetensbezwaarde op de medische dienst geleidelijk af te bouwen en uiteindelijk af te schaffen." Konsternatie alom, en niet alleen bij de studenten. Nadien vernamen we dat Maschelein, nog vóór de laatste RVS, een document had ondertekend waarbij hij zich akkoord verklaarde om, althans tot 1990, drie gewetensbezwaarden te aanvaarden op

GEËEN ARBEID VOOR DE
PARTIJ VAN DE ARBEID

WIJ HEBBEN ZO ONZE
EIGEN GEWETENSBEZWAAREN
TEGEN UW KANDIDATUUR.

willekeurige criteria kant noch wal raken. De vaststellingen mogen feitelijk dan wel juist zijn, als argumenten om een gewetensbezwaarde te weigeren, doen ze niets, maar dan ook niets terzake. De studentendelegeratie op de RVS stelt dan ook voor objectievere criteria vast te leggen om een kandidatuur van gewetensbezwaarde te evalueren: aan de vereiste diploma's voldoen, zich inzetten voor de demokratisering van het onderwijs, interesse tonen voor de werking van de sociale sector en natuurlijk ook het statuut van gewetensbezwaarde hebben. Deze criteria zijn trouwens ook in het verleden gehanteerd en aangezien de betrokken persoon eraan voldoet, ziet de studentendelegeratie niet in waarom er plots een negatief advies uit de lucht komt vallen. Aangezien voor Maschelein de hele zaak een "personeelskwesie" is, weigert hij om dat alles bespreekbaar te maken op de vergadering. En over deze njet kan er gewoonweg niet meer gediskussieerd worden, zo eenvoudig is dat.

Té gortig

Wanneer de studenten Maschelein erop wijzen dat zijn aangevoerde motivatie in het privé-gesprek met de gewetensbe-

een democratische openheid getuigt het allerminst.

Machtshonger

Hiermee is amper de helft van het verhaal rond. De venijnige manier waarop in dit geval van de gewetensbezwaarde gereageerd wordt, is niet zozeer een persoonlijke afrekening dan wel een exponent van een *dieperliggende malaise*. Dit laatste betreft de sinds jaar en dag sterk bekritiseerde positie van de medische studentenvoorzieningen binnen de sociale sector. Bepaalde conservatieve krachten binnen de fakulteit geneeskunde schrikken er niet voor terug de door de studentendokters gehanteerde werkingsprincipes (forfaitair loon, stimuleren eerstelijnsgezondheidszorg, preventieve geneeskunde, specificiteit van de opvang, ...) als 'te links' te bestempelen. Ook de inschakeling van gewetensbezwaarden is voor de conservatieve krachten een - te links - blok aan het been.

De recente heibel kan dus maar juist naar waarde geschat worden als ze gezien wordt als de zoveelste aanval, die op een waze hede tegen de medische dienst gaat lijken. De konstante aanvallen dringen de positie van de medische dienst in het defensief en vanuit de oubollige lobby wordt de roep voor privatisering (overplaatsing naar een universitair ziekenhuis) aangescherpt door de benarde financiële positie van de sociale sector, veroorzaakt door de Sint-Annabesparingen. Die eis tot privatisering, die het resultaat is van een ideologische vooringenomenheid gekombineerd met een nog niet voldane machtshonger van enkele individuen, gaat compleet voorbij aan een discussie gebaseerd op inhoudelijke argumenten (zie kadertje). Die privatisering van de medische diensten is voor enkelen reeds lang een wensdroom, maar begint de laatste tijd akelig concrete vormen aan te nemen: momenteel worden er in een universitair ziekenhuis permanent lokalen vrij gehouden om de medische diensten voor studenten te huisvesten.

Maschelein behoort niet tot die conservatieve lobby binnen geneeskunde en is dus ook niet de eigenlijke oorzaak van het tumult; degenen die de lokalen vrijhouden in een universitair ziekenhuis, zijn dat wel. Wat we wel bekritiseren bij Maschelein is zijn bijzonder defensieve houding in gans de zaak. Wie overtuigd blijft van de demokratisering van het onderwijs en de onmiskenbare plaats van het medisch centrum daarin, moet ook blijven vechten voor het behoud van de principes ervan, waarvan de gewetensbezwaarden in de medische dienst er maar één vormen.

Die sociale sector verdedigen betekent ook een offensieve strategie ontwikkelen. Als er vanuit de fakulteit geneeskunde kritiek komt (of verwacht wordt) op een gewetensbezwaarde omdat hij lid is van de PVDA, dan kan dat eenvoudig weerlegd worden door te stellen dat dit argument niets ter zake doet. Als er vanuit de fakulteit geneeskunde kritiek komt op het principe zelf van indienstneming van gewetensbezwaarden in de medische dienst, moet ook daartegen heftig gereageerd worden. Immers, in de huidige financieel benepen situatie van de sociale sector is er geen budgettaire ruimte voor een derde betaalde arts, zodat de gewetensbezwaarden noodzakelijk zijn voor het garanderen van de service. De meestal goedkope kritiek op het medisch centrum kan dus met rake argumenten weerlegd worden.

Maar dat doet Maschelein niet. In plaats van de kritiek op de medische dienst te pareren, gaat hij zelf dubieuze beslissingen nemen die de werking van de diensten kan belemmeren en de facto de sociale sector afbouwen. Dat hij daarvoor met de democratische spelregels een loopje neemt, zoals hoger uiteengezet, is niet bepaald een kompliment.

Als iemand je zou zeggen "Uit schrik dat mijn huis afgebroken wordt, ga ik het zelf maar afbreken", zou je het dan niet uitproberen van het lachen? En toch, het gebeurt.

Marc Sys

REDAKTIONNEEL

Mediërend

Het zal wel niet nieuw zijn, maar de hedendaagse kunst zaligt tussen bescheidenheid en arrogantie. Dat geldt ook voor de avant-garde; dat gaat trouwens al sinds jaar en dag op voor de avant-garde. Vaak wordt de avant-garde *zonder meer* geassocieerd met een radicale en compromisloze houding. De avant-gardekunstenaar duldt geen interferentie van om het even welke invloedssfeer met zijn artistieke opvatting. De avant-gardekunstenaar claimt voor zijn werk en zijn persoon de absolute zuiverheid: die houding vindt je terug in de geschriften van Marinetti tot Cage.

Voor de buitenstaander is dit een arrogante houding: wie geen boodschap heeft aan een pispot in een museum of tinnen blikjes vol uitwerpselen (die als kunst aan de man worden gebracht), krijgt van de kunstenaar en zijn gevolg geen zinnig antwoord. Avant-gardekunst is als Zen: uitleggen is onmogelijk, je begrijpt het slechts als je er mee samenvalt (of wil samenwallen). Tegelijk gaat er achter veel avant-garde een ongelofelijke bescheidenheid schuil: de theorie van de avant-garde spreekt bijvoorbeeld over het verdwijnen van de kunstenaar als "schepper van een wereld", over de totale relativering van de kunstenaar en zijn kunst. Van dadaïsme tot aleatoriek loopt een rode draad die zegt: let niet op onze boodschap, zo belangrijk is die niet.

Die dingen zijn wellicht voltooid verleden tijd. De tematiek van de hedendaagse kunst ligt elders. Maar de problematiek blijft actueel. Want de kunstenaar blijft zitten met het probleem dat hij door zijn publiek niet begrepen wordt, of tenminste niet zoals hij dat graag had gewild. De communicatiestoornis is *blijvend*, ze zal wellicht nooit volledig verdwijnen. Tegelijk heeft de "beeldenstorm" van een kleine eeuw moderne kunst de nodige ravage aangericht: veel blijft onbegrepen. Uiteindelijk blijft dan de vraag: wil de hedendaagse kunstenaar een publiek bereiken of niet? De kunstenaar kan die vraag niet beantwoorden; zijn betrachting ligt niet bij de omvang van z'n publiek. Het antwoord moet men *wel* gaan zoeken bij de *kultuurwerking*.

Organisatoren moeten de bestaande communicatiestoornis tussen publiek en kunstenaar als een probleem zien. Daar ligt hun primaire taak: als zij overtuigd zijn van het belang van de hedendaagse kunst, dan kunnen zij niet anders dan een poging ondernemen om die kloof te dichten waar het kan. Dan kunnen zij niet anders dan zich zo ver mogelijk te houden van om het even welke arrogantie tegenover "onbegrijpenden".

't Stuc, dat deze week zijn tienjarig bestaan luister bijzet, moet een open huis zijn voor studenten van alle slag. Discussies over cultuur moeten gevoerd worden zonder dat het even welke partij voor dom versleten wordt. Als er van de kant van de 'ontvanger' soms sprake is van onbegrip en daaruit voortvloeiende arrogantie, dan mag dit voor 't Stuc geen reden zijn om zich zelf arrogant op te stellen en samen te vallen met de kunstenaar. 't Stuc heeft een *mediërende* rol.

Rusland

Een groep laatstejaars geneeskundestudenten organiseert voor de tweede maal een reis naar de Sovjet-Unie. Op het programma staan Kiev, Moskou, Zagorsk (centrum van de Russische Kerk in de 17de en 18de eeuw) en Vladimir-Soudal (twee steden uit de vroegere middeleeuwen). De trip duurt 1 week en is gepland ergens midden februari, prijs: 23.000 fr. Inschrijvingen bij Luc Louette, Ridderstraat 168 of via de Kultuurverantwoordelijken in de nieuwe Medica-bar, Brusselsestraat 246.

Het begon allemaal met de gevangenisopstand van zondag 6 september in Vorst. Een dag later sloten Sint-Gillis en Leuven Centraal zich bij deze protestacties aan. Van meet af aan was het duidelijk dat de munitie in Leuven Centraal een eigen karakter had. Vooreerst opteerde men voor geweldloze werkstakingen. In Vorst en Sint-Gillis daarentegen was het protest van in den beginne gewelddadig, gaande van brandstichting over gijzeling van bewakers tot interne afrekeningen binnen het milieu.

Daarnaast formuleerde het stakingscomité van Leuven Centraal ook een eigen eisenpakket. In Vorst en Sint-Gillis was de opstand vooral gericht tegen de lamentabele hygiënische en sanitaire levensomstandigheden. Leuven Centraal week van deze regel af. Daar ging het hem veeleer om een 'ideologische strijd' rond de voorwaardelijke invrijheidstelling en het penitentiair verlot. De reden hiervoor moet gezocht worden in de 'voorgeschiedenis' van Leuven Centraal.

Zomer 1976

In België hebben wij nooit de massale gevangenisopstanden gekend zoals die regelmatig plaatsvonden in Noord-Amerika, Frankrijk en Italië. Toch gingen de gebeurtenissen in Leuven Centraal gedurende de zomer van 1976 niet ongemerkt voorbij. Niet in het minst omdat het de eerste maal was dat zulk een gekoncentreerde actie plaatsvond, zij het maar in één gevangenis.

Reeds geruime tijd heerste in Leuven Centraal een zenuwachtige sfeer. In de eerste plaats had een hittegolf de gewone omstandigheden van het opsluitingsregime erg ondraaglijk gemaakt. Maatregelen dienaangaande lieten op zich wachten. Bovendien waren er al een tijd lang grievingen over de omstandigheden waarin aan sportbeoefening werd gedaan en over de keuzemogelijkheid omtrent vrijetijdsbesteding in het algemeen. Op vrijdag 18 juni in de namiddag werd plots, op het einde van de werkdag, aan iedereen in de gevangenis een pamflet uitgedeeld: "Waarom de gedetineerden van alle diensten en werkhuisen (waaronder de knechten en de keuken) in staking gaan de maandag, dinsdag en woensdag eerstkomende". De eisen omvatten acht punten. Voorop

Bericht uit Leuven Centraal

De gedetineerde is geen 'opgesloten burger'

Anderhalve maand geleden stond het gevangeniswezen werkelijk op zijn kop. Een vloedgolf van protest, munitie en rellen vestigde andermaal onze aandacht op de onmenselijke detentieomstandigheden in bepaalde strafinrichtingen. Voor dit laatste legden de gedetineerden de verantwoordelijkheid bij de minister van justitie. Jean Gol van zijn kant verdedigde met hand en tand zijn penitentiair beleid. Blijkbaar met succes, want momenteel heerst binnen de gevangenisomstandigheden een relatieve rust. "Slechts stilte voor de storm", schrijft het stakingscomité van gedetineerden uit Leuven Centraal in een perscommuniqué aan onze redactie, "Indien er door de komende minister niets verandert op zeer korte termijn, dan beloven wij de Heer Minister een erg warme winter." Harde strijdwoorden die Veto graag van tekst en uitleg voorziet.

stonden de eisen voor een betere toepassing van de wet Lejeune op de voorwaardelijke invrijheidstelling en een soepelere toepassing van het recht op penitentiair verlot. De overige eisen stonden hoofdzakelijk in verband met hygiëne, voeding en arbeid.

hygiëne nog weinig te vragen, daar vroegere eisen dienaangaande na de gebeurtenissen van 1976 grotendeels werden ingewilligd.

Wet Lejeune

Op maandag 21 juni was de staking algemeen. Er werd een uitvoerige eisenbundel, door alle gedetineerden ondertekend, bekendgemaakt en verzonden aan de koning en aan de voorzitters van Kamer en Senaat. Nog diezelfde avond begonnen de onderhandelingen. Daarbij boekten de gedetineerden positieve resultaten inzake hun levensomstandigheden: meer sanitaire uitrusting, uitbreiding van de kantine, elektrische verlichting tot 23 uur, enzovoort. Al deze toegevingen vergden geen wetswijzigingen, maar dat was natuurlijk wel het geval voor de toepassing van de voorwaardelijke invrijheidstelling en het penitentiair verlot. Op deze beide punten vingen de gedetineerden dan ook bot. Dit verklaart meteen waarom tijdens de voorbije gevangenisopstanden in Leuven Centraal de eisen omtrent de voorwaardelijke invrijheidstelling en het penitentiair verlot centraal stonden. Profiterend van de rellen in de andere strafinrichtingen hoopte men wellicht datgene te bereiken wat men destijds was ontzegd. Overigens viel inzake

hygiëne nog weinig te vragen, daar vroegere eisen dienaangaande na de gebeurtenissen van 1976 grotendeels werden ingewilligd.

De voorwaardelijke invrijheidstelling, de wet Lejeune van 31 mei 1888, is een uitvoeringsmodaliteit van de vrijheidsstraffen. Deze maatregel laat toe dat de minister van justitie, bij wijze van *loutere gunst* en mits naleving van een aantal voorwaarden, veroordeelden vroegtijdig vrijlaat. In dit verband is het belangrijk te weten dat Gol reeds herhaaldelijk beklamtoonde dat ten opzichte van geweldsdelikten veel harder moet worden opgetreden dan tegenover vermogensdelikten. Zo verklaarde hij onlangs tegenover de parlementaire onderzoekskommissie over de illegale wapenhandel dat "er geen vergelijking mogelijk is tussen zij die elke dag in het centrum van Brussel een bom tot ontploffing brengen en zij die illegaal een paar wapens uitvoeren naar het andere eind van de wereld in een poging om onze industrie in leven te houden". Vanuit deze optie zou Gol dus, bij wijze van voorbeeld, vlugger voorwaardelijke invrijheidstelling verlenen aan een veroordeelde PRB-vertegenwoordiger dan aan CCC-leider Pierre Carette. Een dergelijke discriminatie willen de gedetineerden van Leuven Centraal ongedaan maken. "Wij vragen op korte termijn een versoepeling van de toepassing van de wet Lejeune, en geen discriminatie in dit verband", aldus hun persbericht.

Verlof

Het penitentiair verlot bestaat reeds lang maar werd pas in 1976 systematisch ingevoerd. Deze uitgangspunt bestaat uit drie maanden voor drie dagen met verlot kan gaan. Deze maatregel is echter enkel van toepassing op veroordeelden van Belgische nationaliteit of op vreemdelingen die toelating hebben gekregen zich definitief in België te vestigen. Konkreet betekent dit dat zowel mensen in voorlopige hechtenis, dat zijn er jaarlijks zo'n 9.000, als vreemdelingen zonder verblijfsvergunning van penitentiair verlot zijn uitgesloten. In verband met dit laatste eisen de gedetineerden dan ook "een herziening van het vreemdelingenbeleid, zodat uitzetting of uitwijzing niet meer kan gebeuren voor mensen die in België geboren zijn of reeds meer dan 10 jaar woonachtig zijn".

En het persbericht gaat verder: "Wij vragen tevens een versoepeling van het penitentiair verlot voor *iedere* gedetineerde (meer bepaald de mogelijkheid voor iedereen om een verlot te krijgen op 1/3 van de straf, ofwel van zodra de strafmaat definitief is toegemeten zoals dat in Nederland gebeurt), en dit om de familiale- en gezinsrelaties niet verder te laten vernietigen, zoals dit nu gebeurt in het huidige systeem".

Seks

Volledigheidshalve moeten we nog aanstippen dat de gedetineerden ook aandringen op een meer vitaminerijk voedsel door verse groenten en meer geva-

rierte toetsjes bij het avondmaal. Even fundamenteel is hun pleidooi voor het bespreekbaar maken van de seksualiteit binnen de gevangenis. "Ook stellen wij vast dat het hier een bepaalde katholieke kaste betreft die uit hun morele overtuiging hardvochtig blijven weigeren om over seksueel contact in de gevangenis te praten", aldus het persbericht, "Velen onder ons zijn katholiek, doch met dergelijke schijnheilige toestanden willen wij niet langer geconfronteerd worden als dit ten koste moet gaan van de relatie. Wij vragen dan ook aan de Minister om nu eens goed en snel na te denken over dit probleem, en niet langer de kop in 't zand te steken zoals de voorgaande jaren". Pijnlijk detail: tot op heden bezit een gedetineerde slechts één recht ... het recht op godsdienst.

Hooligans

Een ander opmerkelijk gegeven in het communiqué is de bewering dat de recente gebeurtenissen in Leuven Centraal niets te maken hebben met de Britse voetbalsupporters: "Deze mensen zijn eveneens het slachtoffer van een Minister die 'Gaot Over Lijken' om zijn persoonlijk image van 'harde man' op te poetsen. Wanneer er in de toekomst weer acties zullen worden gevoerd, dan

genisdirekties toegestaan een kortgestraft in voorlopige vrijheid te stellen. Op basis van deze maatregel, die tot eind van dit jaar van kracht is, werden uit de strafinrichting te Merksplas, waar veel kortgestraften verblijven, reeds 25 gedetineerden ontslagen. In Leuven Centraal daarentegen werd alomtegenwoordig wandelen gestuurd. Daar zit het cliëntel nu éénmaal een lange straf uit. Reaktie van de gedetineerden in Leuven Centraal: "Na een staking van zes dagen hebben wij onze aktie voorlopig opgeschort om de minister de kans te geven om de toezeggingen welke hij ons deed ook te doen om te zetten". Nochtans bereikt ons eind vorige week een betrouwbaar bericht waarin stond dat alle gedetineerden, inbegrepen de Britse hooligans, zouden weigeren om op vrijdag 20 november voedsel aan te nemen. Een gelijkaardige prikkatie vond reeds op 13 november plaats. Toen weigerden 35 personen van vleugel C, waar in totaal 38 mensen zijn 'gehuysvest', voedsel aan te nemen. Hoe het konflikt van afgelopen vrijdag is beëindigd, hebben we niet kunnen achterhalen. Ook voor de gevangenisdirectie was het weekend.

Anderzijds heeft Gol ook reeds verregaande toezeggingen gedaan inzake de modernisering van de gevangenis. Halfweg september bestelde hij 190 miljoen Bfr. te investeren in de spoedre-

DE GEDETEINEERDE IS GEËN OPGESLOTEN BURGER

mag de minister rustig weten dat deze akties in samenspraak met de Britten zullen gebeuren". Deze uitspraak kan natuurlijk niet worden veralgemeend, het gaat hem hier enkel en alleen om het standpunt van de gedetineerden van Leuven Centraal. Toch illustreren deze woorden op zijn minst dat de hypothese als zouden de gevangenisopstanden een onmiddellijk antwoord zijn op de voorkeursbehandeling van de Britse hooligans in de 'modelgevangenis' van Leuven, grotendeels door de nationale pers werd overroepen.

Ook Gol ontkracht deze stelling. Zich basierend op statistisch materiaal stelt hij dat alle ellende veroorzaakt wordt door de overbevolking in onze gevangenis; wat op zijn beurt het gevolg is van de stijgende kriminaliteit. Over dit laatste heerst binnen wetenschappelijke kringen echter grote discussie. "De bestaande officiële statistieken mogen niet beschouwd worden als een reële weergave van de bestaande kriminaliteit", hoort men daar soms zeggen, "Er zijn immers een aantal 'filters': niet alle misdrijven worden ontdekt, niet alle ontdekte misdrijven worden gemeld en niet alle gemelde misdrijven leiden tot een veroordeling. Kortom, momenteel vertellen de officiële statistieken ons meer over de efficiëntie van de opsporingsstechnieken van de politie en het intern functioneren van het gerechtelijk apparaat dan over de daadwerkelijk gepleegde kriminaliteit".

Gol

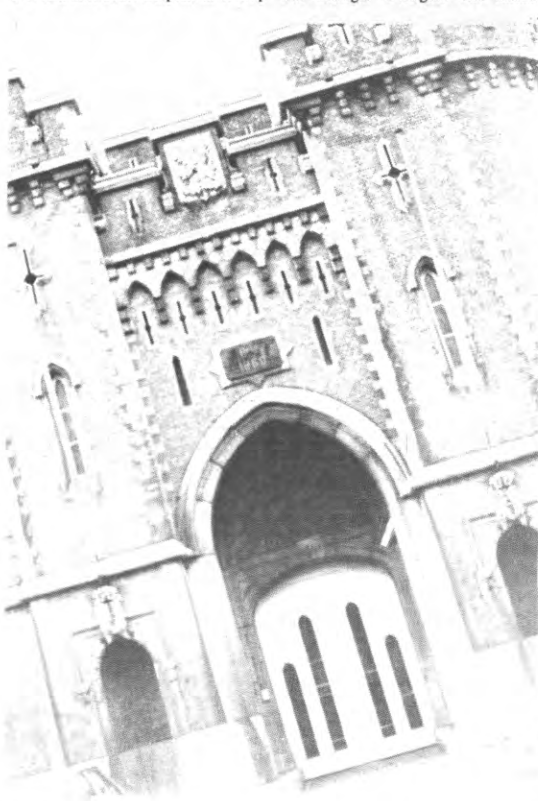
Wat er ook van zeze, feit is dat Gol volhardt in zijn uitleg. Dit maakt dat zijn voorgestelde oplossingen bijna allemaal in dezelfde lijn liggen: het indijken van de gevangenispopulatie. Zo heeft hij bijvoorbeeld eind oktober aan de gevan-

novatie van de Brusselse gevangenis. En in diezelfde periode kondigde hij ook nog een tienjarenplan aan voor de bouw van nieuwe gevangenis. Maar de juiste verhouding vinden tussen investeringen in gebouwen én in mensen, dat wordt voor de minister van Justitie in de komende jaren een nieuwe uitdaging. De gedetineerden van Leuven Centraal hebben Gol alvast gewogen én te licht bevonden: "Wij wachten de komende verkiezingen af, in de vurige hoop Minister Gol zo spoedig mogelijk van het politieke toneel te zien verdwijnen".

Herwig Willaert

DOORHEEN TRALIES

'Doorheen Tralies' is een wekelijkse radio-uitzending voor gedetineerden, te beluisteren via Radio Aktief elke zaterdagavond tussen 22 en 24 u, op 105,3 FM. In het programma worden brieven voorgelezen van gedetineerden en van enig commentaar voorzien. Maandelijks worden ook de teksten die in het radio-programma aan bod komen uitgegeven in brochurevorm: 'De teksten van Doorheen Tralies'. Naast deze teksten bevat de brochure ook nog interessante informatie over recente ontwikkelingen aangaande ons gevangeniswezen. Een jaarabonnement op dit tijdschrift, telkens ongeveer 36 blz., kost 400 Bfr. Contactadres: Werkgroep Doorheen Tralies, Postbus 11, 3000 Leuven. □

Leuven Centraal werd destijds in een zandgroeve gebouwd, en wordt daarom ook wel eens 'de vergetepu' genoemd. Wie echter op los zand bouwt, zakt van de goot in de riool.

(Foto Hendrik Delagrangé)

Prof. Wielemans over het secundair onderwijs

“Het VSO op zijn Belgisch is een sterk afgetrokken produkt”

“Waarheen met het secundair onderwijs?” is een vraag die al geruime tijd voor beroering zorgt in onderwijsmiddelen. Niet in het minst nu de invoering van een nieuw eenheidstype voor de deur staat. Maar ook 20 jaar geleden was er reeds veel rond te doen: in de jaren '60 kwam er kritiek op het traditionele onderwijs en in 1970 werd het VSO geïntroduceerd. In z'n 17-jarig bestaan heeft dit systeem al enorm veel tegenkanting gekend. Het blijkt niet gemakkelijk voor de voorstanders om de voordelen voor eens en voor altijd aan te tonen. Zijn de voordelen van het VSO bewijsbaar, vroegen we aan Professor Wielemans van de fakulteit pedagogie.

Wielemans: «Er zijn geen absolute barometers om de voordelen van het ene systeem tegenover het andere te bewijzen. Het VSO is een produkt van de “golden sixties” en sluit aan bij het bijna euforisch, democratisch klimaat van die jaren. We leefden toen een beetje in de euforie dat we via het onderwijs konden meewerken aan de hervorming van de samenleving: de standen zouden worden afgebroken, we zouden steeds meer mensen uit hun kansonmogelijkheid redden en ze via het onderwijssysteem verder brengen.»

Belgisch water

Wielemans: «Geleidelijk aan is de realisatie van het VSO echter in neoliberale koalities terecht gekomen. Efficiëntie, pragmatisme, rendement, prestatiedrang en yuppie-geest kwamen toen op het voorplan. Daardoor ontstond grote druk op de onderwijsvernieuwing: de kode van het VSO was met andere woorden hoe langer hoe meer in tegenspraak met de dominante kodes van de politiek en de toenmalige coalitie. Daardoor heeft het VSO in die tijd al compromissen moeten sluiten. De Croo heeft een aantal verzwakkingen van het VSO-systeem doorgevoerd die erop neerkwamen dat het traditionele type met zijn kategoriale, verticale onderwijsstructuur ook in het VSO werd binnengebracht. De oorspronkelijke inspiratie, de comprehensieve gedachte van het VSO, heeft in België van in het begin geen kans gehad. Het VSO op z'n Belgisch is een sterk afgetrokken produkt, een verwatering van wat de Raad Van Europa voorstelde in de vroege jaren '60.»

Veto: Is het VSO dan louter een bepaalde voorbijgaande uiting van een bepaalde tijdsgeest of heeft het ook blijvende waarde?

Wielemans: «Eenzijds zou je kunnen zeggen: onderwijs moet in éénklank zijn met de dominante kenmerken van de samenleving. Het huidige economische klimaat vraagt een onderwijssysteem dat minder energie investeert in de democratiseringsgedachte. Er wordt daarbij als volgt geredeneerd: waarom zou je investeren in verborgen talent uit de lagere klassen, wanneer het talent dat zo voor het rapen ligt al meer dan voldoende is om de arbeidsplaatsen op te vullen? Zo anti-democratisch is momenteel het klimaat in bepaalde politieke groepen. Anderzijds blijft er in Europa toch nog een grote gevoeligheid bestaan voor de democratiseringsgedachte. In die zin is het VSO dan ook een blijvende waarde.»

«Een andere vraag is echter: kan men van het onderwijssysteem verwachten dat het effecten heeft op het vlak van democratisering? Ik besef nu - in tegenstelling tot in de jaren '60 - dat het onderwijs een veel te zwak subsysteem van onze samenleving is om zo'n zware maatschappelijke opgave te realiseren. Het onderwijs kan daar gedeeltelijk ook voor aangesproken worden, maar alleen op voorwaarde dat het daarbij ondersteund wordt door veel krachtiger subsystemen in de samenleving zoals de economie. Het onderwijs werd veel te veel gepromoveerd tot een middel waarmee men maatschappelijke wonderen kon doen. Voor het economische systeem was dat bovendien een dankbaar

alibi om zich niet voor democratisering te moeten inzetten. Het idealisme waar we toen allemaal een beetje ingelopen zijn, wordt nu tegen ons uitgespeeld door die groepen die in feite niets voor de democratisering gedaan hebben. Indien zij dat wel hadden gedaan, dan denk ik dat het VSO meer een vanzelfsprekend onderdeel zou zijn geworden van onze samenleving.»

«Bovendien kun je ook de vraag stellen of de eisen van de arbeidsmarkt het onderwijs moeten of mogen bepalen. In dat opzicht hanteer ik een aantal criteria die niet volledig in éénklank zijn met wat dominant is in onze huidige maatschappij. Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk dat het onderwijs leerlingen ook kritisch maakt. Het onderwijs moet niet louter een hulpmiddel zijn om leerlingen een plaats op de arbeidsmarkt te bezorgen. Je kan aan Janssen Farmaceutica vragen wat men moet studeren aan de universiteit en de universiteit daar op afstemmen. De vraag is: hebben we dan nog een universiteit? Als we in zo'n periode een Erasmusproject moeten uitwerken, dan is dat duidelijk een suicide post mortem. Erasmus die toch de grote humanist was, wordt dan in z'n

“Het huidige economisch klimaat vraagt om een onderwijssysteem dat minder energie investeert in de democratiseringsgedachte.”

(Foto Geert Van Doorselaere)

«Ik denk - met bloedend hart - dat het compromis van het eenheidstype nu de enige mogelijkheid is. Indien ze binnen het katholiek onderwijs tot een verzoening willen komen, dan moeten ze zo'n manoeuvre uithalen. In dat verband heb ik ook een verwijt naar het CVP-klimaat toe: minister Coens heeft zich met z'n 3 B's (basisonderwijs, beroeps- en buitengewoon onderwijs) een beetje uit de slag getrokken en de indruk gewekt dat hij een beleid heeft gevoerd dat voor de zwakste groepen belangrijk was. Dat is ook wel gebeurd maar tegelijkertijd heeft hij rustig z'n CVP-handen van de moeilijkheden rond het VSO afgehouden. Het waren natuurlijk zijn kiezers die aan het ruziën waren en daarom dacht hij: “Hou daar je handen maar proper vanaf en laat de mensen van het NSKO en de Guimardstraat “de patatten uit het vuur halen”».

Veto: Het VSO kan dan wel waardevol zijn, maar is het nog realistisch in het kader van de eisen die het bedrijfsleven stelt?

Wielemans: «Ik denk dat het VSO in z'n verwaterde Belgische formule de neoliberale verwachtingen of de verwachtingen van de arbeidsmarkt niet tegensprekt. Trouwens in het eenheidstype waarbinnen men 27 uren gemeenschappelijke vakken heeft en 5 uren die men naar eigen keuze kan invullen, bestaat nog altijd de mogelijkheid om de VSO-structuur helemaal te bewaren. Bepaalde scholen zullen dat doen en bepaalde ouders zullen voor die scholen kiezen. Juist omdat ze in het verleden al

geen postuum project verraden in z'n diepste doelstellingen. Dan heb je een veredelde vakschool. We gaan een beetje in die richting. Ook in het secundair onderwijs, vooral dan in het technisch onderwijs, heb je de bijna hautaine claim van bedrijven op wat het onderwijs hoort te zijn. Maar adaptatie zonder meer is niet eens eervol voor het onderwijs.»

Persoonlijkheid

Veto: Het eenheidstype, dat per 1 september 1988 in alle katholieke scholen ingevoerd wordt, telt 27 gemeenschappelijke uren en 5 uren die vrij ingevuld kunnen worden. Sommigen noemen dit een pluspunt omdat iedere school dan zijn eigen aksenten kan leggen. Anderen noemen het een laissez-faire-principe, waardoor iedereen z'n zin kan blijven doen en de fundamentele problemen niet opgelost worden. U behoort tot de eerste groep?

Wielemans: «Er zijn eigenlijk twee extremen: vanuit een renaissancestische, Grieks-Latijnse achtergrond kunnen we kiezen voor bijvoorbeeld 9 uren Latijn in het eerste jaar. Een ander extreem is een volledige adaptatie aan de eisen van het bedrijfsleven. Ik heb respect voor onze historische wortels en ik vind dat de rijke echo's van ons klassieke verleden zeker in het algemeen vormend onderwijs aan bod moeten komen. Kinderen uit deze tijd leven echter in een technologische, opengebroken cultuur waarbinnen ze in contact komen met de Islam, met het Boedhisme,... Daarom kunnen we hen geen opvoedingsconcept meer aanbieden dat een renaissancestische, Grieks-

Latijnse kultuurroersprong heeft. We doen dan alsof onze cultuur sindsdien niet meer geëvolueerd is. Algemeen vormend onderwijs moet nu anders ingevuld worden dan 200 jaar geleden.»

«Met het andere extreem ben ik het natuurlijk ook niet eens. Vandaar dat er ook een bezinning moet zijn over de representatieve cultuurdimensies die zeker in een algemeen vormend onderwijs hun plaats zouden moeten krijgen. Ik ben niet tegen een eenheidstype omdat die representatieve cultuurdimensies daar evengoed in aanwezig kunnen zijn als in het traditioneel onderwijs of in het VSO. Ik ben er ook des te meer voor omdat voor de regio's de kans bestaat om eigen aksenten te leggen en bijvoorbeeld de VSO-structuur te bewaren. Ik zou het dan wel spijtig vinden dat men leerlingen hetzij overlevert aan een zeer extreme klassieke opvatting, of anderszijds met die 5 uren in de richting kan gaan van een te grote bedrijfsvriendelijkheid. Het eenheidstype heeft zeker dat gevaar.»

Veto: U hebt zelf ooit een alternatief model voor het onderwijs voorgesteld: het “wederkerend onderwijs”, waardoor het mogelijk zou zijn om afwisselend gedurende bepaalde periodes in je leven te werken en gedurende andere periodes

Uiteraard met andere doeleinden. Bij hen staat niet de persoonlijkheidsvorming centraal, maar wel de efficiëntie.»

«Ik denk dat die trend in de toekomst ook verder gezet zal worden. Ook de universiteit streeft ernaar de kandidaturen meer uniform te maken, meer te despecialiseren. De bedrijven zullen in de toekomst de onmiddellijke opleiding die tot bruikbaarheid en efficiëntie leidt binnen het bedrijf veel meer in eigen handen nemen en onttrekken aan het onderwijs. Het reguliere onderwijs zal dus in de toekomst veel meer algemeen vormende onderbouw moeten leveren.»

«Het algemeen vormend onderwijs is uiteindelijk ook goedkoop. In de mate dat je mensen breder schoolt, zal de herscholing nadien sneller kunnen gebeuren en minder geld vergen. Een te vroegtijdige specialisatie invoeren in het secundair onderwijs of aan de universiteit is uiteindelijk kontraproduktief, nadelig voor het bedrijfsleven.»

Geheim

Veto: Volgens u is een onderwijsbeleid vanuit het schoolpakt niet meer representatief voor deze generatie en daarom ook voorbijgestreefd. Wijzen recente geheime akkoorden niet op het tegendeel?

Wielemans: «Het schoolpakt is een pakt dat een bestand wil sluiten tussen de “vrijzinnigen” en de “katholieken”. Ik heb de indruk dat de verbruikers van het onderwijs niet meer zo gebonden zijn aan die opsplitsing. In het katholiek onderwijs is een feitelijk pluralisme aanwezig. Het schoolpakt is dus niet meer relevant voor deze tijd.»

«Dat recente geheime akkoord heeft er mee te maken, dat in België nooit een volledige gelijkberechtiging van katholieke scholen en rijksscholen is tot stand gekomen. Daar zitten dus ook belangen achter die niet onmiddellijk te maken hebben met de specificiteit van het katholiek onderwijs en met de basisbe-doelingen die in de Collardperiode (2de helft van de jaren '50) een rol speelden. Die akkoorden slaan meer op financiële aspecten.»

«Ik heb niet de indruk dat het schoolpakt nog gehanteerd wordt in de oorspronkelijke bedoeling, namelijk als een bestandvorming tussen ideologisch gescheiden groepen. Die ideologie speelt hoe langer hoe minder een rol. Anderzijds steken toch weer een aantal fundamenteelstische tendensen de kop op. Het gelovig of orthodox zijn of het behoren tot een bepaalde gelovige zult komt blijkbaar, ook internationaal, toch weer meer in trek. In die zin kan het schoolpakt weer wel een scheidsrechter zijn tussen ideologisch andersdenkende groepen.»

Carla Rosseels

opnieuw te gaan studeren. Zo'n model veronderstelt een maatschappelijke mentaliteitsverandering. Acht u dat haalbaar?

Wielemans: «In de tijd dat ik die visie ontwikkeld heb, was die nog futurologisch geformuleerd. Ondertussen is die eigenlijk ingevuld, maar dan wel met andere inhoud. Niet het onderwijs, maar het bedrijfsleven zelf heeft tal van vormen van wederkerend onderwijs, van permanente vorming gekreëerd.

Donderdag 26 november organiseert de Pedagogische Kring een debat over “Huidige tendensen in het secundair onderwijs”. In het panel: professor Wielemans, professor Devroede en G. Monard. Plaats van handeling: Sencie-instituut.

magma-shop

Diestsestraat 115 - 3000 Leuven
(naast Christiaensen)

Alles voor je kot en je fuiven.

cards - affiches - posters - inlijstingen -
gadgets - schoolgerief - feestartikelen -
dekoratie - kerst- en carnavalgerief
en
joggings - t-shirts - pulis
(snoopy - garfield - tom & jerry)

DE GROOTSTE CARD SHOP
en CADEAU SHOP TE LEUVEN

10% korting op vertoon van studentenkaart
(behalve promote-artikelen)

O Tempora, O Tempora, O Tempora

vervolg van p. 1
gekontakteerd zijn, en ik hoop dat men zijn komst niet verkeerd zal interpreteren. Hij zal niet komen als een socialistisch politicus, maar als een boeiend redenaar.»

Oude films (vt)

Veto: *Op gebied van dans en teater waren jullie altijd veel progressiever dan wat de filmprogrammatie betrof?*

Nikol: «Film was in de eerste plaats een heel ander medium, en de keuze die je kon maken, was ook veel ruimer.»

«Ten tweede vond ik het heel belangrijk dat we binnen het Stuc regelmatig oude films naar Leuven haalden, omdat die heel belangrijk waren voor het genre.»

«Je kan moeilijk beweren dat we op het gebied van film niet vooruitstrevend waren. In de reeks rond film en muziek van vorig jaar, zijn er dingen getoond die volgens mij nooit eerder te zien waren geweest in Leuven.»

«En binnenkort hadden we een project over Glasnost-films, en een reeks films uit New York en Londen, want daar broeide iets.»

«Wanneer het Stuc bekendere films uitkoos, dan deden we dat op basis van hun artistieke waarde.»

Veto: *Ook 'American Gigolo'?*

Nikol: (zal gedeceideerd recht gaan zitten) «Ik wens niet gepakt te worden op één film, maar, inderdaad, bij zo'n film stelde ik mij ook wel vragen.»

Veto: *Jullie starten dit jaar weer met eigen producties. Wat is de bedoeling daarvan?*

Nikol: «Er is een hele tijd geen sprake geweest van eigen producties, omdat we er financieel nogal onzeker voorstonden, en je met een nieuwe ploeg personeel niet meteen de gekste dingen kan uithalen.»

«Maar nu we ons voldoende geroedeerd voelen, zijn we er dus opnieuw aan toe. Enerzijds willen we met het huiswerk jonge mensen met ideeën bereiken, waarbij het werk zelf primeert boven een gave, afgewerkte voorstelling. Op dit moment is Rosette De Herdt met

Nikol Wellens: «Ik wil niet gepakt worden... op die ene film.» Voor dit en voor de herwaardering van kulturele centra pleitte de zakelijke leidster van 't Stuc (Foto Hendrik Delagrangé)

zo een eerste werkstuk bezig.»

«Anderzijds zijn er afgewerkte producties, waarvan sommige in co-productie. En Hilde Wils is momenteel aan de gang audities af te nemen, voor nog een ander project. Spijtig genoeg moet alles financieel echter heel beperkt blijven. Meer dan een ruimte om in te werken en een beetje geld om decoratie te knutselen kunnen we die mensen soms niet bieden.»

Huiswerk (vt)

Veto: *Maar hoe moest de belangstellende student die werkprocedures benaderen?*

Nikol: «Hoewel het een werkprocedure bleef, moest het huiswerk toch als een afgewerkt geheel naar voor komen. Ik wist trouwens niet of daar een andere houding aan beantwoordde. Wanneer ik naar een voorstelling trok, ging ik af op wat ik zag. Wat ik niet zag, telde gewoon niet mee.»

Veto: *Jullie maakten het de student niet*

gemakkelijk. Toch spraken jullie in jullie persmap over "de ondankbare houding waarmee het Stuc de laatste jaren te kampen heeft". Was dat niet een beetje haastig?

Nikol: «Dat was zeker niet vanuit een dergelijk gevoel geschreven. Het was eerder ondankbaarheid in de zin dat men geen boodschap had aan datgene waar wij zo achter stonden.»

«Heel wat misverstanden waren trouwens gebaseerd op verkeerde interpretaties van mensen die zich in de eerste plaats al niet met cultuur bezighielden.»

Promotie (tt)

Veto: *Als er dan toch zoveel verkeerde opvattingen uit ontstaan, zullen jullie dan niet wat meer aandacht moeten besteden aan communicatie?*

Nikol: «Net als in de wetenschap zal je

voor het Stuc de vraag kunnen stellen, in hoeverre je aan vulgarisering moet doen. Iedereen zal steeds maar weer terugkomen op een tekort aan informatie, zoals dat ook in het onderzoek van Dewael naar voor zal worden gebracht. Maar als je dag in dag uit bezig zal zijn met promotie, zal je op de duur niet meer weten wat doen om de mensen te bereiken.»

«Het zal te maken hebben met openheid, of je er daadwerkelijk mee te maken zal willen hebben. Mensen die nooit een boek zullen open slaan, die zal je ook niet moeten dwingen om naar de bibliotheek te gaan.»

Veto: *Zou je toch niet aan drempelverlaging moeten doen?*

Nikol: (zal zuchten) «Dat is een eeuwige discussie. Wij hebben duidelijk ervaren dat het zo niet werkt en men zou dat moeten leren inzien. Maar het probleem is natuurlijk inherent aan de studentenbeweging. Het is ook begrijpelijk, de studenten hebben heel weinig historisch

besef.»
«De belangrijkste twistappels komen in september en oktober ook telkens terug. Dan komen de nieuwe lichten studenten en studentenvertegenwoordigers er aan. Af en toe zouden die onze ervaringen toch moeten kunnen waardeeren. Wij doen zoveel werk, maar we krijgen er niet veel voor terug.»

«Bij de rondleidingen in het begin van het academiejaar, heb ik twee dagen aan de deur van de Stuc-bar gestaan. Weet je dat de mensen die sommige groepen begeleiden, ons gewoon voorbij liepen? "Kultuur interesseert ons niet", zeiden ze. Achteraf zijn verschillende van die nieuwe studenten naar mij toe gekomen, om toch maar wat uitleg te krijgen. Eén ervan speelt hier nu bijna dagelijks piano.»

Stuc-clubje

Veto: *Aan de andere kant lijkt een aantal mensen zich heel gelukkig te prijzen dat ze tot het beperkte Stuc-clubje mochten behoren?*

Nikol: «Ik zie dat niet als een Stuc-groepje. Ik hoop dat het Stuc een verrijking kan betekenen in het leven van vele mensen, door hen expliciet met kunst te confronteren. Wij spelen daarbij als tussenpersoon tussen artiesten en publiek, maar we stellen daar altijd duidelijk bij, dat we geen ontspanning brachten. We willen de mensen iets bij brengen.»

Veto: *Toch komt het Stuc-publiek bijna altijd naar voor als een stukje artistieke 'incrowd'?*

Nikol: «Zulke reacties verbazen me keer op keer. Ik vind het gewoon een absurd idee. Ik geloof niet dat er binnen het Stuc een kode bestaat die voorschrijft hoe iedereen zich moet kleden en gedragen.»

Veto: *En die hoornen brillen dan? Die koffie-verkeerd die jullie allemaal drinken?*

Nikol: «Ha ha, die heb ik gelanceerd zeker. Omdat ik geen kafeïne mag drinken.»

Lode Desmet
Walter Pauli
Claudia Van de Velde

Regen maakt ons het leven Zuur. En wij die van zoete smaken houden! (Foto Geert Van Doorslaere)

Zure regen

De georganiseerde vernietiging

Iedereen weet wel dat er iets mee is, dat er iets moet veranderen. Weenigen weten waar de klepel hangt. Jozef Schildermans en Peter Vanhoutte, zelfstandige journalisten, willen daar verandering in brengen. Voor BRT-TV en BRT 3 radio maakten zij reeds een reeks van 10 programma's over zure neerslag. Nu is hun kritische kijk op het fenomeen ook in boekvorm beschikbaar. Bij EPO verscheen immers het zoveelste boek in de reeks *Dossier*: "Zure regen, de georganiseerde vernietiging".

Het allereerste waar het boek onze aandacht op vestigt, is dat zure neerslag zich reeds vanaf het ontstaan van industriële activiteit voordoet, sinds de industriële revolutie dus. Zure regen, of beter zure neerslag - want tweederde van wat er uit de lucht valt, doet zich voor onder droge vorm - bestaat eigenlijk uit een gevarieerde cocktail schadelijke stoffen zoals zwavel-stikstofoxiden, ammoniak,

ozon en zoutzuur. Allemaal te wijten aan de industriële en huishoudelijke verbranding van fossiele energiestoffen. Ons land is - enkele Oostbloklanden niet te na gesproken - verhoudingsgewijs de grootste Europese uitvoerder. Het leuvenaandeel komt op rekening van de elektriciteitsproducenten. Wettelijk dienen zij zichzelf te controleren, doch van een opvraging van hun gegevens is er zelden of nooit sprake. Uiteraard beschikt België daarnaast over andere meetnetten, gespreid over het grondgebied, om de afzonderlijke componenten te kunnen inschatten. Hieruit blijkt dat vooral in de grote stedelijke agglomeraties de volksgezondheid vaak in het gedrang komt. Op basis van buitenlandse studies schatten de auteurs zelf het aantal "zure regen-doden" op 10 000 per jaar voor ons land alleen!

Naast de mens is het de natuur die bovenaan het lugubere slachtofferslijstje mag staan: Vennen verzuren, meren gaan biologisch dood, en valle vouden sterven langzaam. Tenslotte vallen ook nog onze monumenten ten prooi aan de zure agressie. Denk maar aan het Leuvense stadhuis waarvan de beeldhouwwerken nog niet zo lang geleden werden vervangen.

Op een bijzonder verhelderende wijze worden deze diverse aftakelingsprocessen schematisch gedissekteerd. Een meer dan uitgebreide bibliografie na elk hoofdstuk behoort tot de geplengden van de EPO-dossiers. Zij biedt de weetgierige lezer ondermeer vindplaatsen voor gedetailleerd cijfermateriaal en gepubliceerde rapporten. Juist door die volledigheid kan men dit boek haast als een naslagwerk gaan bestempelen. Jammer genoeg heeft men het vervelende aan naslagwerken niet kunnen omzeilen: ze vormen uiterst droge kost die enkel de zeer gemotiveerde lezer in haar ban kan houden. "Zure regen" werd geschreven in een afstandelijke taal, wat een vlotte lektuur doorheen een cijferberg en scheikundige formules niet bevordert. Overigens dient men de door de auteurs aangehaalde cijfers met de nodige omzichtigheid te interpreteren, omdat juiste schattingen haast onmogelijk bereikbaar zijn. In hun opzoekingsjiver hebben de auteurs slechts één element over het hoofd gezien: ze hadden beter hun eigen advies gevolgd en het boek "Zure neerslag" betiteld.

Geert Baele

Zure regen. De georganiseerde vernietiging, Epo Berchem, 1987, 585 fr.

HEBT U LAST?
Veto zoekt boel

Marco Guzzi op het Europees Poëziefestival

De grote ommekeer

Iedereen heeft het altijd over de individualistische tendenzen in de maatschappij. Het voortschrijdend egoïsme bij de huidige mens. De neo-liberale ideologie van pakken wat je krijgen kan, en laat de anderen maar schuiven. Tijdens zijn lezing in het kader van het festivaltema 'De dichter en zijn lezer' ging Marco Guzzi, een Italiaan vrijwel en hier volslagen onbekend dichter, helemaal de andere kant op. De dichter niet als in zichzelf gekeerde excentriekeling die zich de nodige zielepijnen van het lijf schrijft, maar als verkondiger van een Mysterie dat zijn eigen persoonlijkheid overstijgt.

In zijn essay *La Svolta*, De Ommekeer, tekent Guzzi de huidige zowel poëtische als andere ontwikkelingen als een aankondiging van een al lang op handen zijnde omwenteling. Al sinds het begin van de 19de eeuw balanceren wij, wat de poëzie betreft, op het breukpunt tussen de oude en de nieuwe wet, tussen poëzie die de werkelijkheid imiteert en eventueel opulsiert, en poëzie als een naar de oorsprong terugrijpend kenmerk van de mens.

De mens die begon te beseffen waarheen de knellende moraal van de Verlichting en de daarmee gepaard gaande rationalisatie zouden voeren, keerde zich verschrikt en intuïtief naar de

poëzie als uiteindelijk waarachtigheid. In die zin sluit Guzzi heel sterk aan bij Heidegger, de filosoof waarvan men nog steeds met een enigszins meewarig glimlachje beweert dat hij eerder een filosoof, of desnoods een dichter was. Heidegger beschouwde taal nooit louter als communicatiemiddel, maar duidelijk als medium voor het Zijn dat zich openbaart (Brief over het Humanisme). Het Zijn, dat zelf niet spreekt, vindt zijn vertolker in de dichter. Die dichter voert de lezer terug naar de "oorsprong" van het Zijn, naar datgene wat hij is, naar het universele Zich. Het poëtisch spreken verkondigt, vaak kryptisch en onbewust, het eeuwige Fatum van de wereld.

De persoonlijkheid van de dichter verdwijnt dus volledig in het niets. Elke individuele grilligheid, elk schrijven dat zou neigen naar het afgeworpen egocentrisch poëtisch stelsel, alles wat eigen is aan het partikulier kunstenaarschap wordt geweerd. Gevoelens, persoonlijke ervaringen worden wel getolereerd, maar in de marge van het poëtisch schrijven. Elke dichter spreekt voor de zaak van de Ander. Dichters zijn de hermeneutische instrumenten voor de verknodiging van het oorspronkelijk Geopenbaarde, het Sein in de Heideggeriaanse betekenis.

Maar in hoeverre kan een dichter werkelijk die éne Dichter belichamen, in hoeverre veroordt hij de universele Logos, in hoeverre ontsnapt hij aan de gegevens van zijn eigen persoonlijkheid en blijft wat hij schrijft toch nog

herkenbaar voor de lezer? Guzzi stelt dat het er niet om gaat - wat hij in zijn eigen werk dan ook toepast - of de dichter nu hermetisch en metaforisch schrijft of niet. Integendeel, door de integratie in het taalgebruik van vandaag, dat een zakelijke en niet-verwijzende duiding van de begrippen eist, zou de dichter de wortels van zijn schrijven verliezen, en wordt de vervreemding tegenover het poëtisch geformuleerde nog groter. Evenmin moet hij zich toelagen op stilistische spitsvondigheden om het geschrevene noodzakelijk te maken. Oorspronkelijkheid betekent juist het zichzelf onderschikken aan een hoger Mysterie, dat vanuit het begrip

van het Zijn zelf, universeel is.

Die ommekeer van een, simplistisch uitgedrukt, individueel naar een universeel gericht menszijn treft Guzzi echter niet alleen aan in de poëzie. Ook op religieus, historisch, psychologisch vlak grijpt er een algehele bewustzijnsomwenteling plaats. Een opbouwende negativiteit, *le visage de l'ange*, die de voorbije wereld positief in vraag stelt, en een zichzelf verwoestende negativiteit, *le visage de la Méduse*, die aan de aanvang staat van elke homicide. Het is zelfs als het ware een kosmisch gebeuren, zoals Heidegger het uitdrukt: "de mens is de plaats waar het Zijn zich bevindt". Wat in de mens gebeurt, is een teken voor wat

zich in de wereld afspeelt.

Maar stelt Guzzi zich dit hele proces niet te utopisch voor? Het is toch eerder een droom dan werkelijkheid te stellen dat "we aan de dageraad van een nieuwe dag in de evolutie staan". Het is toch zo dat zowel individualisme als universalisme altijd aanwezig geweest zijn, in een voortdurende schommelende beweging. De gedachten, de lezing, het essay van Guzzi spreken meer dan eens over een nieuw leven dat zichzelf aankondigt. Maar er liggen nu onderhand al zo'n 200 jaar tussen de "eerste intuïties" van het begin van de 19de eeuw en de dag van vandaag ...

Luc De Boel

Entertainer-zanger Raymond Van het Groenewoud zong op het Poëziefestival: "Vlaanderen boven, waar men de poëzie nog kan loven, de dichters omvangrijk zijn en Ekonomika-studenten belangrijk zijn..." (Foto Geert Van Doorselaere)

De verzuiling voorbij

Hoedt u voor politieke concerns

Luc Huyse, professor sociologie aan de KU Leuven, publiceert al sinds jaren en dag over de Belgische ziekte die verzuiling heet. Mede daardoor wordt hem soms verweten zichzelf voortdurend te herhalen. "Niets nieuws onder de zon" is een dikwijls gehoorde opmerking binnen bepaalde studentenkringen. Zijn essay *De verzuiling voorbij* ontkracht deze uitspraak. Meer nog, zijn kort werkstuk stuwt het debat rond verzuiling in een volledig nieuwe richting.

De Belgische verzuiling ontstond in de tachtiger jaren van de vorige eeuw, en bereikte tijdens de jaren twintig en vijftig in deze eeuw een hoogtepunt. Maar omstreeks 1960 kwam er volgens Huyse "een felle knik in de levenslijn van de verzuiling" (p. 34). Het is in deze periode dat de factoren die destijds aanleiding gaven tot de verzuiling - het beheersen en kanaliseren van levensbeschouwelijke tegenstellingen, van maatschappelijke veranderingen en van de introede van nieuwe groepen binnen het politieke landschap - grotendeels verdwenen.

"De sekundaire kenmerken zijn dominant geworden, de primaire naar de achtergrond verdwenen" schrijft Huyse. "De transformatie is zo ingrijpend dat het geen zin meer heeft nog te werken met de huidige nomenclatuur. De termen zuil en verzuiling hebben hun bruikbaarheid verloren." (p. 41)

Boerenbond

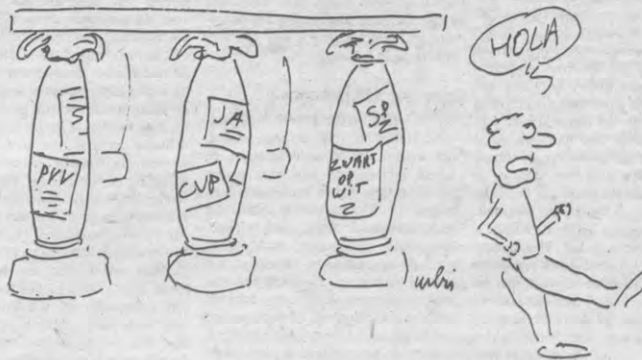
In het tweede hoofdstuk portretteert hij de plaatsvervangers van de zuilen: de politieke concerns. Uit zijn gedetailleerde en verhelderende vergelijking met de economische machtsconcentraties leert de lezer dat ze, door middel van produktiversificatie en horizontale/vertikale integratie, enkel maar op uit zijn om hun macht en hun markt uit te breiden. Daarbij is hun 'symbiose' met de politieke wereld en de staat van essentieel belang. Via infiltratie in de

overheidsdiensten en ministeriële kabinetten hebben de politieke concerns een gedeelte van de uitvoerende macht als het ware van binnenuit veroverd.

Gevolg: onze democratische rechtsstaat wordt verminkt. "Want kijk," aldus Huyse "een gevolg van de algebra-op-

zorg, onderwijs, maatschappelijk werk, ...) en geeft hen de materiële en juridische middelen, die voor het welslagen van de onderaanneming vereist zijn. In ruil daarvoor gedragen de netwerkorganisaties zich als aandeelhouders in de staatszaak. "Dat houdt grote risico's in

DE VERZUILING VOORBIJ

Herwig Willaert

Luc Huyse, *De verzuiling voorbij*, Kritak, 1987, 103 p., 350 fr

zijn-Belgisch is dat allerlei schakels in het democratieproces hun impact verliezen. Dat is het geval met het algemeen stemrecht. De kiezers hebben in een kwarteeuw tijd de helft van haar oorspronkelijke score gebracht. Die motie van wantrouwen is echter ternauwernood omgezet in machtsverlies voor de christen-demokraten. (...) Anders dan de CVP kon de SP zich echter niet optrekken aan sterke zusterorganisaties in de aard van Caritas en de Boerenbond." (p. 76)

In dit verband ziet Huyse ook nog een ander nadelig gevolg van de nauwe band tussen het openbaar bestuur en de politieke concerns. De overheid erkent sommige concernorganisaties als 'subcontractors' (op het vlak van gezondheids-

omdat een overheidsapparaat dat zijn zelfstandigheid verliest, na verloop van tijd niet meer in staat is om de beginselen van goed bestuur in acht te nemen" aldus nog steeds Huyse (p. 80).

Pluralisme

Welke zijn de mogelijkheden om de macht van de politieke concerns te doorbreken? In principe bestaan er volgens Huyse drie mogelijkheden: het opengooien van de 'markt' door een ontmanteling van de huidige 'vestigingswetten'; door een deprivatisering (de overdracht van vooral het welzijns- en sociaal-cultureel werk van de partikuliere naar de publieke sector); of door een reorganisatie waarbij de politieke

verantwoordelijkheid wordt verlegd naar de professionele werkers.

Huyse pleit voor wat hij een *gesponsor pluralisme* noemt (p. 96): de overheid bepaalt kwaliteitsnormen en neemt politieke beslissingen om activiteiten en organisaties te subsidiëren op basis van hun maatschappelijke bijdrage. Dit wil zeggen: niet volgens de levensbeschouwelijke pakten, maar volgens de kwaliteitsnorm en met eerbied voor de democratische kodes en rechtbeginselen. Hiermee zit Huyse enigszins op dezelfde golftegen als zijn kollega Jaak Billiet.

righeid, kritisch vermogen, al deze schrijverskwaliteiten zijn op tal van bladzijden terug te vinden en sporen de lezer aan tot nadenken. Ook het invocer van overzichtelijke denkschema's (al dan niet ondersteund met precieze cijfers) verlicht de lektuur, maar maakt anderzijds de uiteenzetting soms wat te langdradig. Tevens ontbreekt ons een duidelijke omschrijving van het begrip 'politieke concern'. Toegegeven, de definitie van het fenomeen 'verzuiling' is meer dan voortreffelijk. Ook de evolutie van zuil naar politiek concern komt uitgebreid aan bod. Maar een opsomming van verschillen en/of gelijkenissen tussen beide fenomenen blijft achterwege. Daarover is Huyse ons een nieuw boek verschuldigd.

Luc Huyse, *De verzuiling voorbij*, Kritak, 1987, 103 p., 350 fr

skiworld

Dé wintersport specialist met Vlaamse skimonitoren

Val di Fiemme (62 liften)

9.990,-

ALLES INBEGREPEN

Autocar + half pension + les + huur + liften (aanvangers)

Club Travel
Tienestraat 64 3000 Leuven
☎ 20.22.24

Ok aan deze kollage is een prijsvraag verbonden: welke foto slaat op de Leuvense studentenakties?

Het Schaakspel van Leuven

Hans Devroe puzzelt met Leuven

Hans Devroe is in Leuven geen onbekende. Al 8 jaar lang leidt deze publicist (die onder meer voor De Standaard schrijft) hier de Universitaire Werkgroep Literatuur, een soort akademie waarin cursussen gegeven worden in "Kreatief schrijven", "Semiotiek" enzovoort. Devroe kent Leuven als zijn binnenzak; hij heeft er ook gestudeerd in de jaren '50 en momenteel heeft hij nog altijd veel contact met het universitaire milieu – soms zelfs in een gespannen verhouding.

Deze Hans Devroe heeft een boek geschreven dat *Het Schaakspel van Leuven* heet, een roman die zich grotendeels in onze universiteitsstad afspeelt, en waarin heel wat Leuvense situaties en personages op een erg herkenbare manier verwerkt zijn. Enkele weken geleden publiceerde Veto al – een voorpublicatie (misschien herinner je je nog dat je plots Veto-zoekertjes middenin een normale tekst vond; die maakten dus deel uit van de roman...).

Bizar

Het Schaakspel van Leuven is Hans

Devroe. Het boek weerspiegelt duidelijk en herkenbaar de achtergrond van de auteur; Devroe studeerde Germaanse Filologie, Toegepaste Linguïstiek en Wiskunde, dat laatste terwijl hij al in het onderwijs stond. Een niet zo alledaagse combinatie, en de roman is daarvan het beeld, een bizarre combinatie van totaal uiteenlopende stijlen en thema's.

Het boek is ingedeeld in 64 hoofdstukken, een verwijzing naar de 64 velden van een schaakbord. In de korte hoofdstukken wordt dan nogal verbrokeld een verhaallijn geschetst: Laurens Barnsteen – het hoofdpersonage – keert vanuit Trier, waar hij aan de universiteit doceert, voor een week terug naar Leuven. Leuven: herinneringen uit de eigen studententijd komen boven. De tijd dat de universiteit nog "unitair" was. Herinneringen aan de stad Leuven, aan vrienden van vroeger. Herinneringen vooral aan Mireille, het 17-jarige meisje waar Laurens smoorverliefd op was, maar die gestorven is. Een leermeester in het leven van Laurens achterlatend.

Deze herinneringen worden doorspekt met beelden en situaties uit het Leuven van vandaag. Barnsteen is een goede observator en registreert de stad, de universiteit en haar figuren. In die

zin is *Het Schaakspel van Leuven* bijna een eigenzinnig *Vademecum voor de eerstejaarsstudent*: je wordt rondgeleid in Leuven en gekonfronteerd met plaatsen, situaties en geplogenheden die voor elke doorwinterde student "gekende stof" zouden moeten zijn. Zo komt Laurens terecht in 't Stuc, ontmoet personen die bij heel wat studenten bekend moeten zijn, hekelst hij in een ironisch hoofdstukje het hele professoren- en assistentenleger. En uiteraard leest hij Veto: "Hebt ge 't editoriaal gelezen in de eerste VETO dit jaar? Zo in de trant van: 'Geachte schacht, welkom te Leuven. Ge komt hier eigenlijk alleen maar om de profen aan een job te helpen. Met uw diploma's zult 'e uw kot kunnen behangen...' Zoiets. 'gal cynisch' (p.219).

Couleur locale

Er zit dus nogal wat 'couleur locale' in *Het Schaakspel van Leuven*, heel wat anekdotiek (over studenten die 's morgens met een kater wakker worden bovenop het beeld van Fiere Margriet, en meer van dat fraais...). Wie Leuven niet kent, zal hier wellicht nauwelijks een boodschap aan hebben, maar die elementen maken de roman op bepaalde punten plots heel concreet. En dat is blijkaar een bewuste keuze van de auteur geweest: felle wisselingen tussen abstracte bedenkingen en dagelijkse realiteit, tussen een verinnerlijking en een 'objectieve' registratie.

Zoals gezegd wisselt ook de schrijfstijl enorm snel; soms lijkt het boek zelfs een oefening in de beheersing van genres en stijlen. Dat geeft de roman een zeer bijzonder aspect – zelfs al merk je dat niet alle genres de auteur even goed liggen.

Roofbouw

De idee van rentmeesterschap duikt – niet toevallig – op in het programma van CVP Inderdaad, de CVP is ideeën gaan sprokkelen bij Goudzwaard, zij het dan op selectieve wijze. Wat nu gezegd van de economie van het genoeg? Op het eerste zicht biedt de economie van het genoeg een aantrekkelijke alternatief voor de bestaande economische orde. De hamvraag is evenwel hoe dit systeem ooit kan worden geïmplementeerd. Zo is de middel-doel inversie zeer makkelijk op papier te voorschijn te toveren, maar de vraag is hoe men dit in de praktijk moet aanpakken. Immers, gedurende tientallen jaren is groei in functie van welvaartsstijging het economisch objectief bij uitstek geweest. Bezit en dan wel het bezit van het materiële is zo haast een synoniem geworden van geluk. Iets dat dermate ingebakken zit in de geest van de mensen kan men niet zomaar van vandaag op morgen inverteren. Een totaal andere vraag is of men op termijn niet gedwongen zal worden om deze weg in te slaan. Zelfs al maakt men abstraktie van het economisch adagium dat de menselijke behoeften onbeperkt zijn, ook dan nog ligt het voor de hand dat de huidige roofbouw die de mens pleegt op zijn wereld een zware hypotheek legt op de toekomstige welvaartsaspiraties. Immers, de wereld of alleszins de natuurlijke voorraden zijn eindig.

Naast dit pragmatisch argument, kan een grens aan de groei wellicht ook op etische gronden worden gerechtvaardigd. Hoe kan men immers verantwoordelijk zijn, ook dan nog ligt het voor de hand dat de huidige roofbouw die de mens pleegt op zijn wereld een zware hypotheek legt op de toekomstige welvaartsaspiraties. Immers, de wereld of alleszins de natuurlijke voorraden zijn eindig.

Joost Bollens

Verzwakt

Maar bij deze boeiende stilistische aanpak is het jammer dat het boek tematisch eerder ruggegraatloos overkomt. Ook het *tema* wisselt namelijk voortdurend, en dat heeft het nadeel dat de anekdotiek die in de roman verwerkt is, uiteindelijk nergens toe leidt. Het centrale tema lijkt wel de onherstelbaar verloren liefde tussen Laurens en Mireille, maar dit thema komt *verzwakt* uit de strijd: de beschrijvingen uit het Leuven van vroeger en nu zijn vaak meer *ziesprongen* dan *verrijkingen*.

En misschien is ook de anekdotiek uiteindelijk minder sterk dan ze had kunnen zijn: in beschrijvingen van situaties waar ikzelf nogal vertrouwd mee ben, kon ik in elk geval constateren dat de bondigheid ook tot vluchtigheid en oppervlakkigheid leidt.

Het Schaakspel van Leuven is dus zeker wel de moeite van het lezen waard, maar de auteur had er misschien beter aan gedaan een *turf* te koncipiëren: een veel lichter boek waarin de bedoelde veelheid van thema's en stijlen grondiger uitgewerkt had kunnen zijn.

Voor de freaks is er aan dit boek nog een aardigheidje verbonden: in de roman zit namelijk een puzzel verborgen waaraan een prijsvraag gekoppeld is. Hans Devroe denkt zelf dat zijn puzzel nauwelijks te kraken is, wat de lezer natuurlijk moet stimuleren om het te gendeeld te bewijzen. *Close Reading* is dus de boodschap.

Didier Wijnants

Hans Devroe, *Het Schaakspel van Leuven*, Uitgeverij H, 272 p., 670 fr.

Lezing prof. Goudzwaard

Ekonomie van het genoeg

Reeds geruime tijd wordt de noodzaak van een economische groei in vraag gesteld. Is het wel zo dat er steeds meer moet worden geproduceerd? In de economische wetenschap wordt aangenomen dat de mens oneindig grote en onbevredigbare behoeften heeft. Het geloof in dit uitgangspunt raakt hoe langer hoe meer aan het wankelen. Rond deze problematiek organiseerde de Werkgroep Andere Economie een avond. Spreker was Professor Goudzwaard, die kan bogen op enige bekendheid wat betreft dit onderwerp.

Meer en meer komt de economische wetenschap te staan voor problemen die zij niet kan oplossen, die zij zelfs niet meer kan duiden. Zo ging men er sinds de Tweede Wereldoorlog van uit dat het armoedeprobleem kon worden opgelost, zo men maar genoeg hulp in de Derde Wereldlanden spon. Evenwel blijken de armen er ondanks de – weliswaar beperkte – hulp nog steeds op achteruit te gaan.

Volgens Goudzwaard houdt dit alles verband met de denkstijl van de (neo-klassieke) economie. Het wereldbeeld dat de economie hanteert is gesloten en mechanisch. Gesloten omdat het een hele reeks van maatschappelijke variabelen klasseert als gegeven, als exogeen. Verschijnselen zoals de behoefteontwikkeling van de mens, de ontwikkeling van de technologie, de politieke en juridische ordening, de situatie van de natuur en andere worden zonder meer als data beschouwd. Dit is te verklaren vanuit het minderwaardigheidscomplex dat economen in de vorige eeuw hadden tegenover de natuurwetenschappen. Waar die natuurwetenschappen konden werken met objectief te constateren feiten (...), moest de econoom het stellen met het grillige menselijke gedrag. In een poging de economie op te werken tot een *echte* wetenschap, werden alle verschijnselen die niet kwantificeerbaar waren, en dus niet objectief vaststelbaar, overboord gegooid.

Een voorbeeldje kan dit wellicht verduidelijken. Als de behoefte naar

bijvoorbeeld regenjassen toeneemt, dan zal de economie die behoefte noemen niet verklaren. Zij zal enkel iets kunnen vertellen over de invloed van die behoefte op de prijzen en de productie. Deze twee laatste wijzigingen kunnen immers in getallen worden gevat, terwijl die behoefte wijziging niet in cijfers is te vatten en aan zo iets zijn economen vies, dat is iets voor psychologen.

Ga en consumeer

Behalve gesloten is het economisch wereldbeeld ook mechanisch. In de tijd van Galilei werd de wereld geschoot door de vaststelling dat de zintuiglijke ervaring kon bedriegen: de zon ging niet onder en boven, hoewel men dat op louter zintuiglijke basis wel zou veronderstellen. Later kwam Kant nog wat olie op het vuur gieten met zijn bewering dat *das Ding an sich* niet te kennen was. In een hang om hoe dan ook uit te komen onder de terreur van de subjectieve indrukken ging men dan, in de economie sinds het einde van de vorige eeuw, soelaas zoeken bij de wiskunde. Deze formalisering leidde natuurlijk al naar een mechanisch wereldbeeld. Maar bovendien werd alsmaar meer een ander kausale type gebruikt, met name de doorekening van oorzaak en gevolg in plaats van de toerekening van oorzaak en gevolg. Toerekening onderstelt dat wanneer er iets mis gaat, men gaat kijken wie daar de oorzaak van is. In de economie kan men die vraag niet stellen, dat zou immers subjectief zijn. Dit alles heeft tot gevolg gehad dat er in de economische werkelijkheid geen plaats is voor de levende mens, voor de mens zoals hij is.

Nochtans zijn heel wat hedendaagse problemen zoals onder meer het armoedevraagstuk te wijten aan een falende menselijke verantwoordelijkheid. Daarom blijft de economie dan ook steeds meer in gebreke wanneer zij oplossingen moet aanreiken. Er is dus nood aan een andere economische visie. In de plaats van de gesloten en mechanische neo-klassieke wereld stelt Goudzwaard het primaat van de zorg. De zorg die de mens is toevertrouwd opdat alle mensen hun elementaire behoeften zouden kunnen voldoen, de zorg voor wat de natuur nodig heeft om vrucht te kunnen dragen en te blijven dragen.

De gangbare economische theorie stelt dat er gegeven behoeften zijn. Deze gegeven behoeften kunnen gedeeltelijk bevredigd worden via de bestaande middelen. Wanneer men evenwel naar de werkelijkheid gaat kijken, komt een heel ander beeld te voorschijn. De verdere ontwikkeling van het economisch proces, de vooruitgang van de goederenstroom, de steeds verdere goederenakkumulatie is tot gegeven geworden. De behoefteontwikkeling is een afhankelijke variabele geworden, de behoeften zijn dus geen gegeven meer, integendeel, men stelt alles in het werk opdat de mens steeds meer behoeften krijgt. Of, zoals Eisenhower het onomwonden stelde: *It is the duty of every American to consume*.

Oikianomos

Bij dit steeds verder streven naar welvaartsverhoging, komt de zorg, of nog, het welzijn, op de tocht te staan. In arbeid bijvoorbeeld kan men onderscheid maken tussen procesarbeid en zorgarbeid. Procesarbeid is arbeid die rechtstreeks op de markt wordt beloond. Zorgarbeid daarentegen, zoals onder meer de opvoedkunde, het onderhoud van de natuur en de verpleging van mensen kent geen rechtstreekse beloning op de markt. Nu heeft de procesarbeid een sterke produktiviteitsstijging gekend. Omdat de procesarbeid als het belangrijkste wordt aanzien, is haar produktiviteitsstijging maatgevend geworden. De zorgarbeid kan evenwel nooit een gelijke produktiviteitsstijging kennen: een verpleger bijvoorbeeld kan niet jaar na jaar 4% meer patiënten bij verplegen. Een logisch gevolg hiervan is dat de zorgarbeid onbetaalbaar wordt. Een ander voorbeeld van verminderende zorg ligt voor de hand: de voortdurende aanslag op de natuur in functie van de groei. Daarom is er behoefte aan een *ekonomie van het genoeg*. Deze kan worden gedefinieerd door uit de wetenschappelijke trukkendoos de doel-middel inversie te halen. Wat tot nu toe doel is geweest, wordt instrumentele variabele en vice versa. In de plaats van de ongebreidelde groei en het welvaartsstreven als doel, stelt men het primaat van de zorg. Deze zorg moet in de eerste plaats gaan naar de behoeftebevrediging van de armen en naar het behoud van de

De Tweede Alexander

"We laten de Europeanen niet in de steek"

Ok wij zijn opgegroeid met de wildste verhalen over gevaarlijke KGB-agenten en oninneembare Russische ambassade-vestingen. Hoe anders echter de ware wereld. De riant Sovjetambassade bleek een eenvoudig kantoorgebouw waarbij een simpele telefoon, en ter plaatse een druk op de bel volstonden om een Blijde Intrede te kunnen maken. Noem het voor ons part glasnost.

Wie aan Russen denkt, ziet Amerikanen opdoemen. Bij Veto ligt dat niet anders. Veiligheidsagenten, dubbele deuren, legetimatielijstjes en het inhouden van een fototoestel vielen ons ten deel bij het Vrije Land. Angst voor terroristen heet dat dan, en in paniek slaan bij het vinden van een kartonnen doos hoort daar bij. Na Alexander Grouchko peilden wij naar Alexander Libovitch's kijk op de vredeszaak.

Veto: *Vorige week zijn we naar de Sovjetrussische ambassade geweest. De veiligheidsmaatregelen waren er veel minder uitgesproken dan hier in de VS ambassade, en toch is uw land de bakermat van de vrijheid?*

Libovitch: «Ik ben daar nog nooit geweest. Wat onze ambassade betreft heb ik het gevoel dat ik aan de ene kant niet wens neergeschoten te worden, maar aan de andere kant mij toch sterk belemmerd voel in mijn vrijheid. Nu is het zo dat de veiligheidsmaatregelen in het American Cultural Center al veel minder zijn.»

Veto: *Een paar weken geleden trok er een grote vredesbetoging door Brussel. Heeft u daar iets van gemerkt?*

Libovitch wijst naar de muur achter ons, waar een franstalige affiche voor de betoging, tussen andere pamfletten, op een bord is geprikt. «Damian was there.» Libovitch knikt naar zijn sekretaris (denken we), die ons gesprek volgt.

Damian: «Het viel mij op dat, hoewel de betoging nationaal was, er toch veel meer Vlaamstalige dan Franstalige deel-

nemers waren. De vredesbetogers bestreken, net zoals in de VS, een breed spectrum van de bevolking, met grote en kleine politieke groeperingen, maar vooral veel jonge mensen.

«De meeste mensen waren ook niet anti-amerikaans, alhoewel er een paar slogans in die zin werden meegedragen.»

Veto: *Zal u zich veiliger voelen eenmaal het ontwapeningsakkoord tussen de VS en de USSR getekend is? Eenmaal de raketten uit Europa weg zijn?*

Libovitch: «Wel ja, voor zover het akkoord een stap vooruit betekent op het vlak van de wapenbeheersing, zal ik mij veiliger voelen in Europa en in de Verenigde Staten. Maar het moet de juiste soort wapenbeheersing zijn. Ze moet bijdragen aan de stabiliteit in de wereld. In die zin duidt het feit dat er een akkoord kan gesloten worden erop, dat we in een minder vijandig, beter politiek klimaat leven.»

«De Amerikaanse regering behoort niet tot die agitators die, in 1983, de holocaust voorspelden en uit eigenbelang spanningen probeerden op te bouwen.»

Maar op de vraag wie dat dan waren, kregen we geen duidelijk antwoord.

Veto: *De Belgische vredesbeweging beweert dat het dankzij de vredesbewegingen is dat het vredesakkoord er komt. Klopt dat?*

Libovitch: «Ik weet het niet. I think it is the result of Nato standing tough and continuing to maintain its policy.»

«Mag ik er iedereen aan herinneren dat het president Reagan en de Nato zijn die het eerst van een nul-optie gesproken hebben? Wij willen verder werken in die richting, maar als iedereen een stukje van de vreugdetartaar wil, dan is dat OK voor ons.»

Veto: *De terugtrekking van de Cruise-raketten uit Europa, wordt vanuit verschillende hoeken afgeschilderd als een eerste stap naar de afbouw van de Nato zelf?*

Libovitch: «Mensen hebben zo'n kort geheugen. (in zijn ogen blinkt een ochtottekes toch) Ik wil hier niet de oude grijsaard spelen, maar de Nato heeft toch een heleboel problemen opgelost. De Europeanen zijn daarin een beetje unfair. Bij alles wat we doen hebben ze opmerkingen. We are damned if we do and damned if we don't.»

«Zelfs als de raketten weg zijn uit Europa – en gelukkig maar – ligt de Sovjetunie nog altijd binnen het bereik van de VS-raketten. In die zin blijft de band tussen Europa en de VS bewaard, temeer daar onze troepen hier gelegerd blijven.»

«De voornaamste link is trouwens niet van militaire, maar van culturele en politieke aard. Wij vormen één gemeenschap. De Europeanen hoeven niet te denken dat wij hen in de steek zullen laten.»

Veto: *Misschien komt die afbouwgedachte meer van Europese zijde. Onlangs was er op een ministertop van de EG sprake van de her-aktivering van de West Europese Unie (WEU).*

Libovitch: «Dat is nog geen teken dat er een breuk op komst is. De WEU is heel goed verenigbaar met de Nato. Als we willen dat de Europeanen meer bijdragen, dan zullen we ze ook meer onafhankelijkheid moeten laten, zolang die niet in konflikt komt met de Nato zelf. Maar dat zie ik niet zo gauw gebeuren.»

Veto: *Heel wat Europeanen zijn niet zo gelukkig met de manier waarop de VS Europa, doorheen de Nato, telkens weer in buitengaaste conflicten trekt.*

Libovitch: «Ook de Fransen, bijvoorbeeld, hebben andere landen in hun Indochinese oorlogen betrokken.»

«Die out of area problems zijn een oud zeer. Tijdens Wereldoorlog II is de VS zelf de vraag gesteld of Washington niet eerst aan de eigen problemen in Azië moest denken, in plaats van zich te geen bemoeien met de Europeanen. Toch vind ik dat Europa nu, zoals de VS toen gedaan heeft, zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. Zoals jullie Belgen, die mijnenvegers naar de Golf hebben gestuurd.»

Veto: *Waarom is dat Amerikaanse volk zo verkierd op Rambo-films?*

Libovitch: «De film is een even groot succes in Europa. De Amerikanen hebben ongetwijfeld een verkeerd beeld van de Russen, maar die kritiek geldt evenzeer voor jullie, Europeanen. En aan de andere kant van de Muur hebben ze heel zeker een beeld dat nog veel meer vertekend is.»

Veto: *Zal Washington, in geval van een kernkonflikt, even lang wachten om Europa te helpen, als ze destijds gedaan hebben bij de Tweede Wereldoorlog?*

Inneembaar? Nee, dan maar opblazen!

(Foto Geert Coene)

Libovitch: «Dat is de reden waarom de Nato opgericht is, en waarom zij onze troepen gestationeerd hebben in Europa. Ze moeten een grotere betrokkenheid uitdrukken van het Amerikaanse volk.»

Veto: *De Sovjetunie lijkt minder dan het Westen betrokken te zijn in één van de voornaamste broeihaarden van dit ogenblik: de Golf-oorlog?*

Libovitch: «Het is moeilijk om daar veel over te zeggen. De Sovjets hebben niet zo'n grote mogelijkheden wat oor-

ALEXANDERS

OP KAFFEE!

* = RUSSISCH = ANTWAARPS

logsvoering op zee betreft. Hun vloot is niet erg uitgebreid.»

«Ze zouden liever hebben dat iedereen er weggaat, en dat er een VN-vredesmacht in de plaats komt. Ze willen de rol van het Westen verminderd zien, maar ik denk dat ze meer dan wij op twee paarden tegelijk proberen te wedden.»

Lode Desmet
Geert Coene

VTKoncert

Ingenieurs bespelen wel eens meer het klavier. Wij hebben hier ook een paar van die hoogtechnologische zielen die spreken over het "klavier" van hun PC. Maar daarnaast kunnen ingenieurs ook echte muziekinstrumenten bespelen. Dat bewijzen zij elk jaar naar aanleiding van de Kasteelconcerten.

Het eerste concert in een reeks van drie staat nu voor de deur. Op dinsdag 1 december om 20.00 u zal je in het historische kader van het Kasteel van Arenberg vergast worden op een programma populaire en ernstige, oude en nieuwe muziek. Naast Mozart, Brahms en nog wat bekenden, figureert ene

zekere Von Biber (Lat. bibere = drinken).

Het kasteelensemble bestaat uit professoren, assistenten en studenten. De toegang is gratis. Laat die kans dus niet liggen. □

Stucipoes

De voorstelling van *Oidipoes-kommentaar* van dinsdag 24 november is om technische redenen uitgesteld tot nader te bepalen datum. Wie kaarten had voor deze voorstelling, kan die inruilen op de permanentie van het Stuc. Ook het persgesprek om vijf voor twaalf gaat niet door. □

JA! JA! JA! - Martens lacht inderdaad meer op de ene affiche dan op de andere. Het rektorat blijft er onbewogen bij. NU! NU! NU! Niet dat wij daar wakker van liggen.

(Foto Filip Dutoit)

De strijd van de mens tegen de macht is de strijd van het geheugen tegen de vergetelheid". Met deze zinsnede verwoordde de Tsjechische schrijver Milan Kundera op poëtische wijze datgene waarvan Kurt Waldheim het slachtoffer werd: de konfrontatie met zijn eigen verleden. Daar jeugdzonden de carrière kunnen schaden, stoppen vele voorraanstaanden hun (zwarte) verleden in de doofpot. "De VlaamSSche Kronijken" is een boek dat van menig Vlaamse kruiken het dekfel verwijderd.

"Dit boek schraapt een halve eeuw schimmel van een slecht Vlaams geweten. Breekt met nagenoeg vijftig jaar duldend van ideologische hooglijns aan de top", aldus mede-auteur Johan Anthierens in zijn voorwoord. Metéén is de toon gezet: dat van het slopen van 'heilige (Vlaamse) huisjes' door middel van kritisch onderzoek en grote dossierkennis. Onthullingsjournalistiek troef. Wat bijvoorbeeld te denken van volgend parletje: "In het slotdebat van de Nieuwe Orde-reeks van Maurice De Wilde sloeg De Ridder zichzelf kraanig op de borst omdat de collaborerende Vlaamse Beweging zich tijdens de Tweede Wereldoorlog niet door de Duitsers had laten inpakken: 'Wij bleven onverfranst en onverduist!' Geen van de nachtsand deskundige tegenspelers reageerde. Niemand diepte één van de talloze De Ridder-teksten op uit *Volk en Staat* of uit *De Jonge Nationaalsocialist*, die Clem destijds ontdekte met *Klemens De Ridder. Overduist?*" (p. 38).

Mede door zijn opzet werd het boek door diverse prominente Vlamingen zwaar op de korrel genomen; wat mag blijken uit wat nu volgt. Begin deze maand werd ex-senator Paul Van Grembergen (Volksunie) door het Humanistisch Verbond in de studio van "Het Vrije Woord" uitgenodigd om er het abortus-standpunt van zijn partij toe te lichten. Eénmaal daar aangekomen, stelde hij vast dat het eerste gedeelte van het programma handelde over "De VlaamSSche Kronijken". Van Grembergen weigerde om voor de camera's te verschijnen en verliet prompt de studio. Van Grembergen kreeg groot gelijk van VU-voorzitter Gabriëls die het "ondenkbbaar" noemde dat de VU zou meewerken aan een programma waarin een boek werd besproken "dat op sektaire, onaanvaardbare, niet geschiedkundig verantwoorde, onverdraagzame, leugenachtige en vooringenomen manier met slijk gooit naar bekende figuren uit de Vlaamse Beweging als Felix Timmermans en Clem De Ridder". Dat de

De VlaamSSche Kronijken Les F: "Nazis durant les guerres et catholiques entre elles"

auteurs een aantal hooggeplaatste Vlamingen viseren, kan inderdaad niet worden ontkend. Naast de eerder genoemde Timmermans en De Ridder worden ook nog Luc Roctus (alias 'Notaris X'), André Leysen, Werner Van Steen (huidig VMO-leider), Anton Van Wilderoede (priester-letterkundige en lid van het IJzerbedevaartcomité) en vele andere Vlamingen, die doorgaans met 'meneer'

tie: "Toen na de dood van stichter Wim Maes de VMO in 1971 door Bert Eriksson en Piet Peeters opnieuw werd opgericht, was het Leon Roctus (de vader van 'Notaris X', nvd.) die de militantenorde financieel opnieuw in de steigers hielp." (p. 17) Of over het proces (in 1946) van kollabo-dichter Bert Peleman: "In overeenstemming met de democratische rechtspraak mocht Bert Pe-

veeler om een (soms) droge en akademische opsomming van feiten en gebeurtenissen. In dit opzicht kan "De VlaamSSche Kronijken" een interessant *naslagwerk* worden genoemd. Weze het dan een werk waarvan niet alle hoofdstukken met evenveel 'stofferend materiaal' zijn onderbouwd. De auteurs zijn wel bescheiden genoeg om dit laatste toe te geven. Positief is dan weer dat "De VlaamSSche Kronijken" een toegankelijk boek is dat relatief gemakkelijk leest. Dit komt hoofdzakelijk doordat van de lezer niet wordt verondersteld enige notie van WO II te hebben. Alle nodige voorkennis omtrent Vlaamse organisaties, historische gebeurtenissen en dies meer worden op een korte maar duidelijke manier geëxpliciteerd.

Samengevat: "De VlaamSSche Kronijken" is een *must* voor ieder student die zich 'kritisch' (What's in a name?) noemt. En voor wie nog niet mocht overtuigd zijn: het boek verhaalt ook, zij het fragmentarisch, over het vroegere studentenleven aan de KU-Leuven. Alleen al deze passages lonen de moeite om te lezen. Zo leert men bijvoorbeeld dat: "Het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV) in het begin van de jaren vijftig een ultra-rechte koers vaarde en geregeld het nieuws haalde met vechtpartijen tegen democratische organisaties van weerstanders en oudstrijders van de twee wereldoorlogen. Aanleiding tot dit gewelddadig optreden was een niet aflatende campagne van het 'Vlaamse gezinde' kollaboratiemilieu tegen de bijeenkomsten en betogingen van het 'Comité voor Beroep op het Land'. Dit comité van oud-gevangenen uit de concentratiekampen, oudstrijders en weerstanders was in augustus 1952 opgericht als een reactie tegen de beslissing van de regering Van Houtte, op voorstel van minister van Justitie Pholien, de belangrijkste oorlogsmisdadigers en collaborateurs gratie te verlenen." (p. 14). Te onthouden valt ook dat de democratiseringsbeweging die rond Leuven Vlaams op gang werd gebracht, aardig werd aangeprengd door de Vlaamse burgerij, verpersoonlijkt in wijlen *Piet De Somer* (grootaandeelhouder in de Kredietbank-groep), om haar invloed op de politieke besluitvorming in België te vergroten." (p. 47). Kortom, "De VlaamSSche Kronijken" is een boek dat

Leden van de "Diets Militie-Zwarte Brigade" voor de Brusselse Muntscouwburg tijdens de bezetting. Hou-Zee! Weg d'ermee! (Foto Hendrik Delagrang)

worden aangesproken, ten tonele gevoerd. Over de Vlaamse man/vrouw in de straat die tijdens WO II kollaboreerde, wordt met maar weinig woorden gerept: "Gepeupel is een schimpwoord voor gewoon volk. Het gewone Vlaamse volk heeft zich tijdens de oorlog van de Duitse dikdoenerij afzijdig gehouden. De laarzenknechten vond men onder 'de besten van ons volk'. Lang leve het Vlaams gepeupel!" (p. 9).

Over Gabriëls' boude bewering dat de auteurs "met slijk gooien" kan worden gediskussieerd. Feit is dat "De VlaamSSche Kronijken" geenszins een pamflet kan worden genoemd, geen patos, geen wraakactie, geen anti-Vlaanderen-hetze. De auteurs stellen zich tevreden met het op een rijtje zetten van naakte feiten die voor zichzelf spreken; waardoor de lezer van de ene verbazing in de andere valt. Een illustra-

leman op de laatste zitting van de Krijgsraad nog het woord voeren. Hij vroeg met nadruk zijn gedrag tijdens de oorlogsjaren niet te interpreteren als een volharding in hoovaardigheid en misplaatste fierheid over zijn daden. Laat mij nog één keer de kans om verzen te schrijven over de Schelde, besloot Peleman en hij barstte in tranen uit. Drie uur later luide het verdict: doodstraf en militaire degradatie, één miljoen frank schadevergoeding aan de Belgische staat en 300.000 frank aan notaris Velghe. Bijna een jaar later zou de doodstraf in beroep bevestigd worden. Maar aan de vooravond van Kerstmis 1950 was Bert Peleman alweer een vrij man." (p. 69).

Beide aangehaalde citaten tonen duidelijk aan dat de lezer zich niet moet verwachten aan een sappig taalgebruik, grappige zinswendingen of lyrische ontboezemingen. Integendeel, het gaat hem

hebben zij Martens VI ten val gebracht: "De ware doodsoorzaak van Martens zes is gelegen in de gevolgen van de NSV-aktie in Voeren". Wat is er gebeurd? Gemeentese-kretaris Marcovic verloor volkomen zijn zelfbeheersing toen de studenten in zijn kamer binnendrongen en hij probeerde tweemaal de Leuvense NSV-praeses te wurgen. NSV dreigde toen een klacht naar te leggen wegens poging tot moord en zou daar enkel van afzien indien de regering "zich zou laten vallen". En zo geschiedde. "Wat die jongens van het NSV toch niet allemaal te danken hebben.

Nieuwe Haard

Onlangs kregen we het novembernummer van De Nieuwe Maand ter recensie toegestuurd. Hoofdredactrice van dit blad is niemand minder dan Brigitte Raskin. Op het debat "Vrouw en media" verklaarde ze dat het geen toeval is dat de hoofdredacteur van De Nieuwe Maand een vrouw is. Ze heeft deze job destijds aanvaard omdat ze het belangrijk vond dat een vrouw aan het hoofd stond van een politiek blad. Ze is nagenoeg de enige vrouw in de 18-koppige kernredactie. Deze grote ondervertegenwoordiging wordt volgens haar grotendeels gecompenseerd door het feit dat de hoofdredactrice op de vergaderingen het meest het woord voert. Kris Smet interpeleerde haar ook over de initiatieven die ze zelf onderneemt om meer vrouwen bij de werking van het blad te betrekken. Brigitte Raskin deelde mee dat de kernredactie zeer recent

met twee vrouwen werd uitgebreid: Siel van der Donck en Magda Aelvoet. Meestal heeft ze echter meer moeilijkheden om vrouwen in De Nieuwe Maand op te nemen. De meeste vrouwen die ze aanspreekt, hebben het al te druk. Ze weet wel dat er zeer veel vrouwen in het abonneestand zijn opgenomen. Wanneer je het recente novembernummer eens even doorbladert, dan valt het op dat alle artikels door mannen geschreven zijn. Jaargang 30, die ondertussen stilaan naar z'n einde loopt, telt tot nu toe 85 artikels van mannelijke en 12 van vrouwelijke auteurs. Ook een vrouw aan het roer lijkt dus niet de enige oplossing te zijn voor

de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de media.

Het recente novembernummer bevat de toespraak die Buyle hield op zijn benefiet. Daarin raket hij oud archiefmateriaal op een lezing van Cas Goossens uit '68 waarin hij het kritische, harde interview verdedigt. Cas Goossens staat deze dagen trouwens zelf volop in de belangstelling. Hij werd vorige week geïnterviewd door De Standaard en Humo. Geheel in de lijn der verwachtingen was het eerste interview erg mak en het tweede erg bitstig. Het stuk in de Standaard kreeg de Bijbels aandoende titel mee: "Wie onpartijdig is, zal de raad van beheer niet vrezén.", en er werd gesproken over de "rustige, bedachtzame en zorgvuldig gekozen woorden van de nieuwe administrateur-generaal.". De affaire Buyle wordt behandeld in een kadertje waarin Goossens zonder tussenkomende vragen rustig en bedachtzaam z'n standpunten kan etaleren. Bij Humo daarentegen zetten ze dadelijk de beuk erin en wordt Goossens serieus op de rooster gelegd. Verder zijn de antwoorden uit beide interviews meestal al bekend of worden ze vervangen door "No comment". Om terug te komen bij het novembernummer van De Nieuwe Maand: een erg interessant artikel is geschreven door de Waterloo-Werkgroep die zich bezighoudt met het recht op vrijheid van meningsuiting. Daarin wordt gepleit voor het recht op spreken voor het Vlaams Blok. Dat wordt gestaafd met een aantal *principiële* en *strategische* argumenten. Nuttige lektuur voor al wie enigszins naar buitensporig extremisme neigt.

Jacques Brel zeker zou hebben gelezen. Want hij was het die zei: "Les F.: Nazis durant les guerres et catholiques entre elles".

Herwig Willaert

De VlaamSSche Kronijken, Epo/Halt, 1987, 140 p., 498 fr.

LBK

- Ma 23/11 om 20.00 u Panelgesprek: jonge varkenshouders en de problemen in de varkenssector, in LJ Doc.42, ink. gratis.
- Do 26/11 om 19.00 u Schaatsavond voor iedereen, om 20.00 u LWP-avond.

Psychologische kring

- Ma 23/11 om 21.00 u Jazz-avond, in Shrink, ink. gratis.

Germania

- Ma 23/11 om 20.00 u in de permanente, presidiumvergadering.

Historia

- Ma 30/11 om 20.00 u Presidiumvergadering, Bijlde Inkomstr. 11.

Medica

- Ma 23/11 te en 2e doc. avond, in Doc's Bar.
- Di 24/11 om 20.30 u Vergadering werkgroep verbroederingen, en om 21.00 u Centrale raad, in Doc's Bar.
- Wo 25/11 om 16.00 u Vergadering Artsen zonder Grenzen, in Doc's Bar.
- Vr 27/11 4e doc. avond, in Doc's Bar.

Bijbel

Voor de vierde maal organiseert de Vlaamse Bijbelstichting een Nederlands-talige religieuze boeken- en tijdschriftenbeurs in Leuven. Zowat al de Vlaamse en Nederlandse uitgeverijen met een religieus fonds zijn er vertegenwoordigd. En ook van het brede spectrum der religieuze tijdschriften wordt een goed overzicht geboden. Deze voor Vlaanderen unieke beurs is gratis toegankelijk voor het publiek. Datum: woensdag 9 december van 11.00 tot 19.00 u. Plaats: Maria-Theresiakollege. □

Koppen

Het NSV, de nationalistische studentenvereniging die ideologisch aansluit bij het Vlaams Blok, heeft een Leuvense versie van haar tijdschrift *Spijker* in rolatie gebracht. Marxistische geschiedschrijving staat bij hen erg hoog in het Vlaams-nationalistische vaandel: "Mei '68 was de antithese op de these van brave onderdanigheid en gehoorzaamheid aan papa en de bisschoppen. Nu is er nood aan synthese." Dus: weg met de huidige studententertegenwoordigers en het huidige studententblad. Eigen volk aan de macht! Ze geven anderzijds wel toe: "Veto is een lijvig blad, met goed gedocumenteerde artikels". In een staaltje van glasheldere intelligentie wordt er een verklaring gegeven voor Veto's kwaliteiten: "Veto zou deze eigenschappen niet bezitten indien de drukkosten en het loon van de vrijgestelden niet zouden betaald worden met centen van de sociale sektor." Waar hebben wij onze kwaliteit nu aan te danken: aan onze jaarlijkse subsidies, aan het feit dat die subsidies uit de sociale sektor komen, aan het loon van de vrijgestelden of aan de drukkosten?

Ook elders geven de NSV-jongens blijk van grote intelligentie. Gastarbeiders hebben geen recht op stemrecht, want: "Laten we even het Griekse woordje 'demokratie' ontleden: 'Demos' betekent volk; 'kratin' heersen; 'het volk regeert' dus. Welnu, gastarbeiders behoren niet tot ons volk." Zo klaar als pomphwater toch. Trouwens, je moet niet denken dat het NSV een obskure hoopje pettendragers is. Nee, zeer recent

(Foto Hendrik Delagrang)

Rosanne Germonprez (links) in de clinch met Linda Asselberghs (rechts), nou ja in de clinch?

Debat vrouw en media

De stunt van de combinatie

Vrouwen zijn nog steeds vrij zeldzaam in het Belgische medialandschap. Dat zien we bijvoorbeeld al in eigen huis: gedurende het academiejaar '86-'87 waren er 14 vrouwen en 76 mannen die op een of andere manier hun bijdrage leverden tot de wekelijkse Veto. Met die 18 % staan we aan de top van de Belgische pers. De Morgen doet het bijna evengoed met 16 %, terwijl De Standaard nauwelijks goed is voor 10 %. Dulle Griet bracht in z'n vrouwenboekenweek enkele van die zeldzame vogels rond de tafel: Rosanne Germonprez van *De Morgen*, Linda Asselberghs van het weekblad *Flair*, Renate Dorrestein van het feministische blad *Opzij*, Brigitte Raskin van *De Nieuwe Maand* en Kitty Roggeman van *Schoppenvrouw*.

Een vrouwenactiviteit in 1987 betekent 20 vrouwen, meestal oude bekenden, en 3 mannen verzameld in een kleine zaal met de geur van koffie en taart in de lucht. Ondanks die geringe publieke belangstelling en de oude-bekendenrelaties van de meeste aanwezigen betekent een vrouwenactiviteit in 1987 toch niet wauwelens en doordraven over oubollige thema's, maar integendeel een geëngageerde discussie over actuele onderwerpen.

Flair

De eerste topic die door moderator Kris Smet werd aangesneden, was het beeld van de vrouw in de traditionele vrouwenbladen. Ondanks het opzet van de organisatoren om er geen harde discussie van te maken, kreeg Flair al dadelijk heel wat kritiek naar het hoofd geslingerd. Renate Dorrestein vond vooral de filosofie die uit dergelijke bladen spreekt, namelijk dat er voor alle probleempjes in het leven een oplossing is, erg hinderlijk. Die filosofie houdt een vervalssing in van de realiteit en ontleent vrouwen hun vechtlust. Anderzijds ziet ze in dat deze meegegeven dat ze voor zichzelf mogen es van Flair: "Wie ontsnapt er niet graag aan de idee dat het leven toch niet altijd zo'n pretje is, zeker niet voor vrouwen". Linda Asselberghs stemde er mee in dat een dergelijk eskapisme in Flair aanwezig is, maar anderzijds mag je volgens haar vrouwen die 8 uur per dag aan de kassa zitten een dergelijk blad niet afpakken. Voor die vrouwen betekent Flair toch nog altijd een houvast. Kitty Roggeman vond het wel positief dat zelfs in het traditionele Flair vrouwen wordt filosofie juist de oorzaak van het succes opkomen, dat ze zichzelf eens mogen verwennen. De betuttelende manier van

doen ("Kom kindje, ik leg je dat probleempje wel even uit") kan haar echter wel storen. Brigitte Raskin vindt het vooral ergelijk dat het vrouwenbestaan in Flair en andere gelijkaardige bladen wordt gereduceerd tot het privéleven, tot het individuele (je partner, je uiterlijk, je kinderen, je huis). Op die manier tonen deze bladen een erg sociaal, negatief-liberaal vrouwbeeld. Bovendien vindt ze dat Flair een rekuiperatie inhoudt van de positieve, leuke aspecten van het feminisme. Flair richt zich op vlotte, leuke, ontwikkelde vrouwen die acceptabel zijn voor iedereen, en zeker voor mannen. Wat echter agressief en bedreigend is voor de man-vrouwrelatie wordt weggelaten. Dat valt uiteraard ook in de smaak van de meeste vrouwen want "wat is er makkelijker dan niet geëmancipeerd te zijn?".

De Madam

Nagenoeg alle deelnemers, op Linda Asselberghs van Flair na, waren ook betrokken geweest bij de vrouwenkrant van De Morgen: *De Madam*. Rosanne Germonprez verduidelijkt het opzet van die krant nog eens. Ten eerste was er het aspect van de stunt: een stunt levert weerklank in de media en extra-verkoopcijfers op. Ten tweede wou men bij De Morgen op die manier de aandacht vestigen op de onderverteenwoordiging van de vrouw in de media. Kitty Roggeman is van mening dat De Madam nu juist het tegendeel bewerkt heeft. Het was anti-reklame omdat het geheel zo rommelig en amateuristisch overkwam. Er werd de vrouwen eigenlijk een oneerlijke kans geboden omdat de meeste medewerkers totaal onvoorbereid in het project geëgooid werden. Het resultaat was er dan ook naar volgens

Kitty. Brigitte Raskin vond het niet alleen een slecht nummer maar ook een slecht idee. Zij wil namelijk geen stunt in haar bus, zij wil iedere dag een gewone krant. Ze vindt bovendien dat vrouwen niet eens éénmalig iets in de media moeten presteren. Nee, vrouwen moeten voortdurend aanwezig zijn in de media en voortdurend opkomen tegen mistoestanden die daar heersen in verband met vrouwen. Ze liet de zaal even uit de bol gaan toen ze er zelf een voorbeeld van gaf, hoe ze die mistoestanden aanpakt. In een praatshow in Antwerpen kreeg ze Eric Van Rompuy voor zich. Toen Brigitte niet vroeg waarom hij zo'n voorstander is van de conservatieve lijn, maar wél hoe hij de combinatie aankan van een drukke agenda en het strijken van z'n hemden, schrok de man zich een aap en gaf betuender toe: "Mijn moeder strijkt m'n hemden altijd". Na het bulderend gelach vanuit de zaal, ging de discussie verder. Rosanne Germonprez wees Brigitte erop dat de dagelijkse krant ook niet zo'n normaal produkt is. Die dagelijkse krant wordt gemaakt door en voor mannen. "Kijk maar naar de maandagkrant die voor de helft wordt ingenomen door de sportpagina's."

Dubbelen

Rosanne Germonprez schetste daarna even de pregnantste moeilijkheden die vrouwen ervaren om carrière te maken in de media. De dubbele taak waarvoor vrouwen zich vaak gesteld zien (beroep en huishouden) verhindert dat zij leidende functies ambieren of uitoefenen. Het kan natuurlijk altijd wel, maar dan moeten ze vaak alleenstaand blijven of alleszins kinderen ontberen. Rosanne Germonprez vindt dat niet fair. Ze vindt dat ze als mens recht heeft op een beroep en een emotioneel gezinsleven. Haar job is zeer belangrijk voor haar, maar hij is niet haar hele leven. De eisen die Rosanne Germonprez hier naar voren brengt, gelden natuurlijk niet alleen voor vrouwen, maar zouden ook voor mannen een hele mentaliteitsverandering betekenen. Ook zij zouden dan meer tijd kunnen besteden aan hun gezinsleven en hun kinderen, terwijl ze nu vaak prioriteren op het leven van hun vrouw. Dat dit niet voor de eerste jaren zal zijn, zag men op het debat ook in. Brigitte Raskin wees erop dat ze helemaal niet optimistisch is in dit verband, maar ze vindt het toch belangrijk dat vrouwen voortdurend de aandacht vestigen op die dubbele belasting. Er wordt dan meestal wel gezegd: "Daar is die ambetante feministe weer met haar detailprobleempjes". Maar ja wat wil je, hè, mannen...

Carla Roesseels

AGENDA

Samenstelling: Jan Van der Linden

Maandag 23 november

23.55 u **O TEMPORA** Tien jaar Stuc: oudejaarsavondvulfiel (geschenkjies welkom), in Stucbar, org. Stuc.

Dinsdag 24 november

10.00 u **FILM** Soylent green (Fleischer, 1973), science fiction, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.
19.00 u **SPORT** De 24 Uren aflossingsloop, op het Universitair Sportcentrum, org. Sportraad.
20.00 u **DAKLOZE FILM** Tangos/Exil de Gardel (Solanas, 1985), voorfilm SOS Fonske, in Aud. Ves., ink. 80, org. Dakloze Film.
20.00 u **FILM** Semiotiek van de Film door prof. Vandenbunder (met video-vertoning), in 't Stuc, ink. 140 (nt-leden), org. WeL.
20.30 u **TEATER** Libretto/Eenvoudige verlengens, regie: G. Vissers, in de Minnepoort, Kon. Albertin 52, ink. 200, org. Dulle Griet.

Woensdag 25 november

10.00 u **FILM** Invasion of the body snatchers (Siegel, 1956), science fiction, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.
10.00 u **LEZING** La crise de la gestion publique, door Michel Crozier, doctor honoris causa soc. wet., in Universiteitshal.
12.00 u **KONCERT** Walter Boeykens en Jan Guns, klarinetten, in Blijde Inkomstr. 21, ink. gratis, org. L & W.
16.00 u **LEZING** Restaurer métier et leadership, door M. Crozier, in Raadzaal soc. wet., Van Evenstr. 2C.
20.00 u **LEZING** Pout-on parler d'une bio-éthique chrétienne?, door Christos Yannaras, in L & W Blijde Inkomstr. 21.
23.55 u **LEZING** Het begrip tijd, door prof. Jsseling, in 't Stuc, ink. gratis, org. Stuc.

Donderdag 26 november

01.30 u **TEATER** Time and the man door Paul Clark, over onsterfelijkheid, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.
04.00 u **O TEMPORA** Happy Hour, één uur drank aan halve prijs, daarna gratis video, in Stucbar, org. Stuc.
10.00 u **FILM** 2001: a space odyssey (Kubrick, 1968), science fiction, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.
19.00 u **UNIVERSITAIRE KONFERENTIE** Een economische visie op politiek, door prof. De Grauwe, in Grote Aula, ink. gratis.
19.00 u **INFO** Diplomatieke en consulaire loopbaan, in De Valk, Tiensestr. 41, org. Plaatsingshulp KUL.
20.00 u **DEBAT** Huidelijke tendensen in het sekundair onderwijs, eenheidstype, met prof. Devroede, prof. Wielemans, G. Monard, in MSI, Ravenstr. 46, ink. gratis, org. Pedagogische Kring.
20.30 u **FILM** Le jour se lève (Carné, 1939), in Aud. Ves., ink. 60/80, org. DAF/CeCoWe.
21.15 u **TEATER** Het verschrikkelijk bewogen leven van koningin Sanseveria door prins Mamilian de eerste, door Pier 7, regie: P. Peyskens, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.
23.55 u **LEZING** Het helend middernachtsgevoel in onze cultuur, door S. De Bleekere, in 't Stuc, ink. gratis, org. Stuc.

Vrijdag 27 november

10.00 u **FILM** Zardoz (Boorman, 1973), met o.a. Sean Connery, Charlotte Rampling, science fiction, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.
22.00 u **KONCERT** Alfonso Aranda, Zuid-Amerikaanse muziek, in Stucbar, ink. gratis, org. Stuc.
23.55 u **LEZING** Tijd en Toekomst, door Jan Bruggemans, architect (St-Lukas), in 't Stuc, ink. gratis, org. Stuc.

Zaterdag 28 november

01.30 u **TEATER** Het verschrikkelijk bewogen leven van koningin Sanseveria ..., door Pier 7, regie: P. Peyskens, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.
20.30 u **TEATER** Den aap door Hugo Symons, naar Kafka, en Volwassen orgasme ontsnapt uit Amerikaans circus door Micky Marien, naar Dario Fo, in de Spuy, ink. 120, org. Spuy.
21.00 u **TEATER** Maatschappij Discordia, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

Zondag 29 november

15.00 u **TEATER** Maatschappij Discordia, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.
22.00 u **FILM** Solaris (Tarkovskij, 1974), Russische science fiction, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.

Maandag 30 november

17.00 u **FILM** The scarlet empress (von Sternberg, 1934) met Marlene Dietrich, in 't Stuc, ink. 30/50, org. Stuc.
19.00 u **FILM** Der muede tod (Lang, 1921), stomme film, in 't Stuc, ink. 30/50, org. Stuc.
20.00 u **FREE PODIUM** voor studenten en professionals, in Grote Aula, ink. 80/100, org. Medica.
21.30 u **FILM** La passion de Jeanne d'Arc (Dreyer, 1928), stomme film met piano-begeleiding, in 't Stuc, ink. 30/50, org. Stuc.
23.55 u **LEZING** Tijd en toekomst, door Louis Tobback, in 't Stuc, ink. gratis, org. Stuc.

TENTOONSTELLINGEN

Van appel tot aoom: natuurkunde na Newton, in Universiteitshal, tot 6 december, van 9.00 tot 17.00 u, ink. 50/100.
Samuel Beckett: foto's van het Ierland van toen illustreren Beckett's literatuur, in Iers College, Damiaanpl. 8, tot 27 november, van 17.00 tot 21.00 u, ink. gratis.
Amerikaanse kunst na 1945 (privébezoek): in Faculty Club, tot 18 december, van 10.00 tot 12.00 u van 14.30 tot 17.00 u, ink. gratis.
Willy Meysmans: tekeningen, terracotta's en bronzen, in de Jonge Jacob, Lei 19, van 27 november tot 31 december, van 11.00 tot 18.00 u.

Abonneren verboden

Ja, ik ben een boef en abonneer mij toch op Veto als: student (250 fr), niet student (300 fr), sta-abonnee (600 fr). Ik ken op de hoogte van de wettelijke die dit kan hebben. Rek. nr. 001-4859219-77

Naam: .....

Adres: .....

* Schenken wil niet post

